

**WHAT TO DO
IN CASE OF SEXUAL VIOLENCE
FOR MIGRANT WOMEN**

**ARM
AUTOMATIC
RESPONSE
MECHANISM**

WHAT TO DO IN CASE OF SEXUAL VIOLENCE FOR MIGRANT AND REFUGEE WOMEN

2008

UPDATED VERSION

Karen Version

ဘဉ်တၢ်ထုးထီၣ်အီၤလၢ
ဘဉ်တၢ်ထုးထီၣ်အီၤခိဖျိ

ဒံၣ်စ့ဘၢ ၂၀၀၈
MAP Foundation
P.O.Box 7
Chiangmai University
Chaingmai 50202

Tel/fax:

053 811 202

Email:

map@mapfoundationcm.org,
women@mapfoundationcm.org

Website:

www.mapfoundationcm.org

Design & layout:

MAP Media Support Unit

ပှၤထၢဖျိၣ်ၣ်တၢ်ကၠိၤ

(AAA , Women Exchange project)

တၢ်ဖးကၠိၤအီၤဖဲတၢ်မၤ

သီထီၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ

၅၀၀ဘုၣ်

Copyright © MAP Foundation 2008

Printed in Thailand by

Prachakorn Business co.
146/106-7 mahidol rd. T. Tasala Chiangmai 50000
Tel: 053 308 771-2
Fax: 053 308 773
Email: pprint@asia.com

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်ကတၢၢ်ခဲးအာတၢၢ်ဖျိ “ARM”

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၣ်ကတၢၢ်ခဲးအာတၢၢ်ဖျိ
ဖဲတၢ်ခုဆူၣ်ခိၣ်တကးပဲကဲထီၣ်အသးဒီး ပှၤဟးမၤတၢ်ဖိအပိၣ်မ့ၣ်အခါ

ARM 2008 UPDATED VERSION

တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးလၢအထီၣ်ဒါပိၣ်မ့ၣ်မ့ၣ်ကဲထီၣ်အသးလၢ
ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အခါန့ၣ် တၢ်ဂ့ၢ်အံၤတၢ်ကဘၣ်မၤအီၤဒ်လဲၣ်

ဖိမ့ၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ဖိသကိးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ

(Women Exchange)

MAP Foundation

ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ
American Jewish world Service (AJWS)
Foundation for the People of Burma (FNV)

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်တဖၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်

ကဘျဲးဟ

- တၢ်ကတိၤစံး ဘျဲး ၆
- တၢ်ကတိၤလၢ ညါ ၈
- တၢ်ကဘျဲး ARM အံၤဒ်လဲၣ် ၁၃
- တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်က့ၢ်တၢ်ခဲးအာတၢ်ဖျိ အပတီၢ်တဖၣ် ၁၅
- အခိၣ်ထံး တပတီၢ်-ပုၤတၢ်တၢ်ဖိတၢ်ဂၤတၢ်ပုၤလၢ အဆိက တၢ်တၢ်ဂၤ ၁၈
- ခံပတီၢ်တပတီၢ်-ပုၤလၢတၢ်ဆဲးကျိး ဒီး အိၤအဆိက တၢ်တၢ်ဂၤလဲၣ်အာပုၤ
တၢ်တၢ်ဂၤအံၤဒ်လဲၣ်ကရုၤမ့ၢ် တၢ်တၢ်ဂၤကျိးသ ဘျဲးကရုၤ NGO အအိၣ် ၂၀
- သပတီၢ်တပတီၢ်-ပုၤမၤစၢၤတၢ်တၢ်ဂၤတဖၣ်ကလဲၣ်အာပုၤ တၢ်တၢ်ဂၤ
ဖိတၢ်ဂၤအုၤတၢ်ဆါဟံၣ် ၂၄
- လွံၤပတီၢ်တပတီၢ်-ပိၣ်မုၢ်အတၢ်ကရုၤကရိဒီး NGOs အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ၂၈
- ယံၤပတီၢ်တပတီၢ်-ပိၣ်မုၢ်ကရုၤမ့ၢ်တၢ်တၢ်ဂၤ NGO ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်တၢ်ဆုၤကရုၤ
လၢသး ကညီၤတၢ်ဆုၤအအိၣ် ၃၀
- ဃုပတီၢ်တပတီၢ်-ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်တၢ်ဆုၤဟၤဇကီၢ်အအိၣ် ၃၂
- နွံပတီၢ်တပတီၢ်-တၢ်ပိၣ်ထွဲထီၣ်ဟၤဇကီၢ် အတၢ်ဖံး တၢ်မၤ ၃၆
- ဃိးပတီၢ်တပတီၢ်-အိၣ်ခိး ကွီၢ်အတၢ်စံၣ် ညီၣ်ပိတုၤ အမုၢ် အရံ ၃၈
- နွံပတီၢ်တပတီၢ်-လဲၣ်ထီၣ်တၢ်ထီၣ်ဘၢ ထီၣ်ကွီၢ် ၄၀
- အပတီၢ်တဆံ-စံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအတၢ်ဆၢတၢ်ဝံၣ်အလီၢ်ခံ ၄၂
- တၢ်ဆိၣ်တၢ်ဆိၣ်ဘး တၢ်မၤကမၢ်ပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မုၢ်ခွါက့ၢ်ဂီၤ ၄၄
- လံာ်ဘျဲး စံ (၁) ၄၆
- လံာ်ဘျဲး စံ (၂) ၄၈

တၢ်ကတိၤစံးကျဲး

ပၢ်ဖျါထီၣ်ပတၢ်ယုးယီၣ်ပၢ်ကဲ ဆူကီၢ်ပယီၤပိၣ်မုၢ်သးစၢ်တဖၣ်လၢအတီၣ်ထီၣ်ပုၤလၢအမၤတရီၤတပါအီၤ တဖၣ်ဆူကီၢ်တၢ်သးစံးညီၣ်ပိတုၤအကျိၢ်လၢတန့ၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျါအဝဲသ့ၣ်တၢ်ကျဲးစးမၤထွဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢအကမၣ် ဆူအဘၣ်ဒီး တၢ်ဘၣ်တံၢ်တၢ်လၢပုၤလၢအိၣ်ထွဲမၤစၢ်အီၤလၢတၢ်မၤတဖၣ်အကျိၤအကျဲၤအံၤဟဲကဲထီၣ်က့ၤတၢ်တခါလၢအဒုး အိၣ်ထီၣ် **Automatic Response Mechanism (ARM)** တၢ်စုကဝဲလၢဟ့ၣ်က့ၤတၢ်စံးဆၢတၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် အတၢ်လဲၤကျဲၤလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီအဖိလၢဒီးတဘီ ဟ့ၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတနီၤလၢ ARM အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပစံးကျဲးဘၣ်အၣ်ခၢၣ်.ရၢၣ်ခၢၣ်.ပယီၤ.ခွဲ.ကခွၢ်.ကညီ.ကရၢၣ်န့ၣ်.လံၤရၢၢ်.တလၢ.နၢ်ကး.ပအိၣ်.ပလိၣ်.ဒဲးဒီး ပိၣ်မုၢ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤပူၤတဖၣ်ခိဖျါအဝဲသ့ၣ်ကရၢကရီထီၣ်ဒီးပၣ်ယုၣ် မၤသကိးတၢ်လၢပိၣ်မုၢ်တၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်သ ကိး(**Women Exchange**) အပူၤဒီးဟ့ၣ်နီၤလီၤအတၢ်လဲၤခိဖျါတဖၣ်ဒီးအတၢ်ကူၣ်သ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပစံးကျဲးဘၣ်စ့ၢ်ကိးပိၣ် မုၢ်လၢကတိၤကျိၣ်ထံၣ်န့ၢ်ပုၤတၢ်လၢတၢ်မၤလိတဖၣ်အပူၤ. တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ပုၤပုၤလၢအကျိၣ်ထံၣ်ဒီးဖးဘျၢလံာ် ARMလၢပထးထီၣ် လၢကျိၣ်တဘျးခါအံၤအယိလီၤ.

ပစံးကျဲးဘၣ်ကီၢ်ကျိၣ်တၢ်ပိၣ်မုၢ်တၢ်ဆဲးကျိးမၤသကိးတၢ် NGOs ဒီးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်ကရၢတဖၣ်လၢအဆိၣ် ထွဲမၤစၢ်ပတၢ်ဖံးတၢ်မၤ.ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ် ဒီးပံးစုန့ၣ်ကျဲၤပုၤဒ်သိးပကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ပုၤဂီၢ်ဝီသဲးစးတၢ်မၤစၢ် ထီၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. လီၤဆိဒ်တၢ်ပစံးကျဲးဘၣ်စ့ၢ်ကိးပိၣ်ရီလၢ **Friends of women foundation** ဒီး **Law society of Thailand** တဖၣ်ဒိၣ်မးခိဖျါပုၤလၢအမၤစၢ်ပုၤပလိၣ်ဘၣ်အီၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပတၢ်လဲၤကျဲၤအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအနးန့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်တၢ်လၢအညီလၢပကဟ့ၣ်ထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဂ့ၢ်ပဘၣ် အိၣ် ဘျၢအိၣ်ဘျိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ကွၢ်ကပၢ်ပုၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပစံးပတြၢဘၣ်ပုၤခိဖျါဆၢကတီၢ်ခဲအံၤပဒီးန့ၢ်ဘၣ်ပုၤလၢ အပံးမုၢ်ဒါလၢပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အဂီၢ်အိၣ်ထီၣ်ဒီးပနၢ်စ့ၢ်ကိးလၢခါဆူညါပကအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံၣ်ဖျိၣ်ထီၣ် သးပံးသကိးမုၢ်ဒါဒ်သိးပကမၤစၢ်ဘၣ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ်လၢတၢ်ကိးမံးဒဲးအပူၤလီၤ.

ARM အကျိၤအကျဲၤအံၤကဲထီၣ်အသးသ့ခိဖျါလၢအပူၤကွၢ်လွံၢ်န့ၣ်. MAP အံၤဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢ် တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအထီၣ်တၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤန့ၢ် (**Act against abuse**) တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးပိၣ်မုၢ်တၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်သကိး အမူး (**Women Exchange**) တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအယိလီၤ.အါဒိၣ်န့ၢ်ဒီးအအံၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢ်ကျိၣ်စုန့ၢ်ဝဲဒၣ်လၢပုၤလၢအ ကကျိၣ်ထံၣ်လိာ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ် ARM အံၤဆူကျိၣ်တဘျးကျိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျါပုၤလၢအမၤစၢ်ပုၤတဖၣ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ် ပုၤဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤအယိပအဲၣ်ဒီးပၢ်ဖျါထီၣ်ပတၢ်စံးကျဲးအိၣ်အအါလၢ-

- CARAM- Asia (ခါရမ်-အူရၢၢ်)
- IWDA (Australia) အၢၤအကျဲၤယုၤဒံးအူၤလၢကီၢ်အိးစုထွဲလယၣ်)
- NOVIB (The Netherlands) နိဘူးလၢကီၢ်န့ၣ်သလဲၤန့ၣ်
- Reproductive Health for Refugees Consortium ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲခိစၢ်ဒီးဆူကီၢ်တၢ်ဘီမုၢ်ပဒိၣ်အအိၣ် (**Royal Thai Government**) ဒီးကီၢ်တၢ်ထံၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ခိဖျါဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီဆူပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤတဖၣ်အအိၣ်လၢ ကအိၣ်ကဆိးလၢအကီၢ်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၣ်တၢ်ခဲးအတၢ်အိၣ် “ARM”

ပပၢ်ဖျါထီၣ်ပတၢ်ယုးယီၣ်ပပၢ်ကဲအသီတၢ်အိၣ်ကိးဆူပိၣ်မုၢ်လၢအဟဲလၢကီၢ်ပယီၤတဖၣ်, ပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတဖၣ်လၢကျဲးစးအိၣ်မုၢ်ဒီးလၢတၢ်မၤစၢၤစ့ၤအဆၢကတီၢ်, အတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါဒီးတၢ်ကျဲးစးအိၣ်မုၢ်လၢအဂ့ၢ်တဖၣ်ကဲထီၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါဆူပုၤကိးဂၤဒဲးအဂီၢ်လီၤ. ပဆၢမုၢ်လၢလၢဆူမဲၣ်ညါပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်ယုၤထၢအကလုာ်ကလုာ်လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်မုၢ်လၢအအိၣ်လီၤဝဲၣ်အကျဲၤအဂီၢ်လီၤ.

ပိၣ်မုၢ်တၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးတၢ်ပိၣ်တၢ်ပိ (Women Exchange) ဒီး
တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအထီၣ်တၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤန့ၢ် Act against abuse,
MAP Foundation,
ကံၣ်မဲ
မဲးပထုဘၣ် ၂၀၀၃နံၣ်

တၢ်ကတိၤလၢပျီၤ [၁]

ARM အဂၢၢ်အကျိၤ (တၢ်စုကတဲၤလၢအဟ့ၣ်ကတၢၢ်ခဲးအတၢ်အိၣ်)

အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်ဖဲတၢ်မၤတရီၤတပါပုၤတကၤကဲထီၣ်သးဝံၤပုၤအိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်စ့ၤဒိၣ်မးလၢကဘၣ်လဲၤယုတၢ်မၤစၢၤဖဲလဲၣ်(မ့)ကဘၣ်မၤမနုၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤတၢ်ဖိအပုၤတတဖိတဖၣ်မ့ၢ်တသ့ၣ်ညါလၢကဘၣ်မၤတၢ်မနုၤတသ့ၣ်ညါလၢကယုတၢ်ဆိၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤစၢၤလၢအဖိးသဲးဒီးကီၢ်ဝဲခဲးအံၤဘၣ်ဒီးပုၤလၢတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိအပူၤဒီးကကဲထီၣ်ကဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢအသိကဒီးတဘျီန့ၣ်လီၤ.ပုၤတတဖိစ့ၤကိးခိဖျိလၢအတၢ်စိတၢ်ကမိၤတအိၣ်ဘၣ်အယိအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်လၢအဂ့ၤဒီးအနီၢ်ကစၢ်အလုၢ်အပူၤတဖၣ်ကလိၤမၤကွံာ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ARM အံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်အပတီၢ်ခဲလၢအပတီၢ်တဆံၣ်လၢပုၤလၢတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ်ဒီးပုၤလၢဆိၣ်ထွဲ မၤစၢၤအိၣ်လၢတၢ်မုးတဖၣ်အဂီၢ်ဒီးဟ့ၣ်စ့ၤကိးတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်လၢတၢ်ကမၤစ့ၤလိၤတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢပုၤတတဖိအပူၤန့ၣ်လီၤ

ပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ပယိၤဒီးကီၢ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢအံၤဒုးလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် ARMအံၤန့ၣ်လီၤ.ပုၤပိာ်မုၢ်ယုကယၤဘျီ(၆၀၀)ပၣ်ယုာ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယိၤလၢ ARM အံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အကျိၤအကျဲၤအံၤစးထီၣ်အသးလၢအပူၤကွံာ်လွံၢ်န့ၣ်ဖဲပိာ်မုၢ်တဖၣ်လၢအဖဲထီၣ်လၢကီၢ်ပဟယိၤပူၤစးထီၣ်ထံၣ်လိာ်စးတလၢတဘျီဒီးဟ့ၣ်နီၤလီၤ.ဆိတလဲသကိးတၢ်ကစီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ကိးအိၣ်လၢပိာ်မုၢ်အတၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိး (women exchange) ဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤလၢကလုာ်န့ၣ်ကလုာ်ဒီးတၢ်အိၣ်သးလၢလီၤဆိလိာ်သးတဖၣ်ကဟံၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်အသးဒီးဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိတမိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဝဲအံၤဟ့ၣ်ပိာ်မုၢ်တဖၣ်လၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်လဲၤခိဖျိဒီးလဲၤခိဖျိစ့ၤကိးတၢ်ဆုၢ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤကျိာ်ထံၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢအပူၤကွံာ်လွံၢ်န့ၣ်ဒီးတုၤခဲအံၤပုၤမၤတၢ်ဖိအိၣ်ဖျိၣ်သကိးဒီးအံၤထီၣ်တၢ်လီၤယံၢ်တီၤလၢကီၢ်ပယိၤဒီးကီၢ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢအံၤန့ၣ်လီၤ

တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တလၢတဘျီအံၤတကးဘၣ်တၢ်မၤလိလီၤဆိဒ်အမ့ၢ် HIV/AIDS တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သိဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးထီၣ်ပိာ်မုၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကရၢကရိထီၣ်အိၣ်လၢ (women exchange) ဒ်သိးကတဲသကိးဘၣ်ယးတၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.လၢနတၢ်မၤလိလီၤဆိတဖၣ်အံၤကိးဘျီဒဲးန့ၣ်တၢ်သုစုဆူၣ်ခိၣ်တကးခိဖျိပိာ်မုၢ်တၢ်လီၤဆိအံၤမၤတၢ်လိာ်ပိာ်မုၢ်တဖၣ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိဝဲအိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပၣ်ယုာ်မၤသကိးစ့ၤကိးတၢ်လၢနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဒီသအလီၤသးတၢ်မၤ, self -defence class တၢ်တုၤတၢ်ဂီၤ Art performance တၢ်လိာ်ကွဲၤဖျါထီၣ်ထူယိၤကၤ (Yoga) ဒီးတၢ်ဟးလၢကွဲၤဖဲဖဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ပိာ်မုၢ်န့ၣ်ဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သုစုဆူၣ်ခိၣ်တကးအံၤတမ့ၢ်တၢ်တတခါလၢတၢ်တၢ်ပိာ်လိဆိဆိဘၣ်တၢ်စံးကတိၤစ့ၤကိးအိၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တဖၣ်ဒိၣ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်သးမုၢ်ခါတၢ်လီၤဆိလၢတီၤပူၤ(တၢ်မၤလိပူၤ)လၢပုၤကီၢ်ချ့အခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကစံးကတိၤဘၣ်ယးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢပိာ်မုၢ်လၢဟ့ၣ်နီၤလီၤသကိးတၢ်ထံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စံးကတိၤအိၣ်ဖဲပိာ်မုၢ်တဖၣ်မၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ပုၤတတဖိလၢမၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ

ဖဲတၢ်မၤလိဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိဒီးဟီၣ်ကဝီၤကီၢ်တဲၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိဘၣ်ယးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးထီၣ်ဒါပိာ်မုၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံ (women exchange) ကရၢၤတဖၣ်ယုထီၣ်တၢ်မၤလိဆူညါလၢတၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိတဖၣ်အံၤဒဲလဲၣ်အဂီၢ်ဒီးလီၤဆိဒ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဒီးအဝဲသ့ၣ်ခိဖျိအတမ့ၢ်ပုၤလၢတဖိးသဲးဘၣ်အယိလီၤ. ဖဲတၢ်လွံၢ်န့ၣ်အံၤအတီၢ်ပုၤတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးအမုးတဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးလီၤ“ထဲဒၣ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ”စ့ၤကတၢၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢအကြးကၢကီၢ်န့ၣ်လီၤ. အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်ဝဲဒဲလဲၣ်အကစၢ်ဒဲဝဲမၤမုၢ်လီၤက့ၤအသးဒ်အကျိၤအကျဲၤအသိးန့ၣ်လီၤ.လၢကလုာ်န့ၣ်ပိာ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အဖဲညါတၢ်ကကွဲၤကွဲၤအိၣ်နီၣ်တမံၤလၢကမၤစၢၤပုၤတဖၣ်အံၤဘၣ်ခဲအံၤတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အံၤတနီၤအိၣ်ဒီး “counseling” ကရၢဒီးတနီၤရဲၣ်ကျဲၤတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးလၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကပူၤဖျဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပိာ်မုၢ်တနီၤမၤထွဲဝဲကီၢ်တဲၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိသန့ဒီးယုထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီၤန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်တဖၣ်အံၤခဲလၢဘၣ်ကွဲၤဆၢမဲၣ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တဲၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်တြီၤမၤတၢ်တၢ်အကလုာ်ကလုာ်လၢပုၤတတဖိအိၣ်ဝဲတရံးအိၣ်ဒီးအကစၢ်တတဖၣ်အိၣ်လီၤ.

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၣ်က့ၢ်တၢ်စံးဆၢတၢ်ဖျိၣ် “ARM”

တၢ်တြီၤမၤတံၢ်တၢ်တနီၤလၢပိၣ်မုၢ်တဖၣ်ဘၣ်က့ၢ်ဆၢမံၣ်အိၣ်အံၤတၢ်ဆိတလဲအိၣ်သ့ၣ်ထဲတၢ်မ့ၢ်ယုၤထီၣ်လၢတၢ်ကဆိတလဲထံၣ်ကိၢ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ဖိလဲစံၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်ဟ့ၣ်အခွဲးလၢတၢ်ကဆၢက့ၢ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်ဆူအထံအကီၢ်လၢအသုတၢ်စုဆူခိၣ်တကးတဘျီဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်တဟ့ၣ်က့ၢ်အိၣ်လီၤလၢအပူၤဖျဲးလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တၢ်လီၤလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဆိးဝဲခဲအံၤတဘျီမ့ၢ်ဂ့ၢ်လၢကီၢ်လၢအဂၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်တၢ်တြီၤမၤတံၢ်တၢ်အဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤယံၣ်ဝဲခိၣ်ဖျိတၢ်ယုၤထီၣ်န့ၢ်ပိၣ်ခါတဖၣ်လၢကဆိတလဲအတၢ်သကဲးပဝးလၢအသုတၢ်စုဆူခိၣ်တကးဒီးဆိတလဲတၢ်ကမၣ်တဖၣ်ဆူတၢ်အဘၣ်ဘၣ်ယးပိၣ်မုၢ်ပိၣ်ခါအတၢ်တုၤသိးထဲသိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤဘၣ်ဆၣ်တၢ်တြီၤမၤတံၢ်တၢ်အဂၤတနီၤတၢ်မၤအိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ဖျိပုၤတၢ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢ ARMအပူၤအံၤပတၢ်ယဲၤလၢအကဲထီၣ်တၢ်မၤလိ “case study” တအိၣ်ဘၣ် ARM အံၤမ့ၢ်ကျဲၤလၢတၢ်သုအိၣ်တဘျီယီၤန့ၣ်လီၤ. ARM အတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်အကၢ်တဖၣ်တထံၣ်အကျိၤတၢ်ပၣ်ဒုသုၣ် Confidentiality ဒီးပမၤထွဲတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်အံၤလၢပတၢ်မၤနီၣ်မၤယါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပိၣ်မုၢ်လၢအအိၣ်ဒီးအတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိလၢတၢ်မၤနးအိၣ်ပိၣ်မုၢ်အကၢ်လၢအဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးကရၢကရိထီၣ်လၢကမၤစၢၤလီၤတၢ်စုဆူခိၣ်တကးလၢအပုၤတၢ်ဖိတဖၣ်သ့ၣ်အတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိဒီးပၣ်ဖျါထီၣ်ကျဲၤတပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်လၢပိၣ်မုၢ်အဂၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. Friends of women’s Foundation ဒီးကီၢ်ပူၤ NGO တၢ်ကရၢကရိလၢအဂၤတဖၣ်ဒီးပိၣ်ရိတဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်သုတၢ်ဘၣ်ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူခိၣ်တကးတဖၣ်လၢတဘျီန့ၣ်အတီၢ်ပူၤလီၤ. လၢပတၢ်မၤအပူၤစုၢ်ကိၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ပိၣ်မုၢ်ကရၢတဖၣ် UNတၢ်ကရၢကရိဒီးဒဲကဝီၤကမံးတံးတဖၣ်ဒီးပုၤအဂၤအဂၤတဖၣ်တၢ်သုန့ၢ်အတၢ်ထံၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်စုၢ်ကိၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်လီၤ.

လၢအပူၤကွံၣ်တဆယိး(၁၈)လၢအတီၢ်ပူၤ (women exchange) ကရၢဖးဒိၣ်ဘၣ်ထၢန့ၣ်ပၣ်ဖျိၣ် ARM အဝဲအံၤတဘျီဘၣ်တဘျီလီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤလၢတၢ်ကွဲးတြီၤကိၢ်ဘၣ်ဒဲးပိၣ်မုၢ်တဖၣ်ဆုၣ်နီၤသကိးတပူၤယိးဒီးတၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်စကိးအသိတဘျီန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တဘျီအံၤဟဲစိၣ်ထီၣ်တၢ်သံက့ၢ်အသိတဖၣ်ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်သ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်ဒီးနၢ်ဟံၤအါထီၣ်စုၢ်ကိၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်ယုၤကယၤ(၆၀၀)၈၀၀လၢအပၣ်ယုၤမၤသကိးတၢ်လၢကျိၤကျဲၤအဝဲအံၤအါတက့ၢ်မ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်လၢအအိၣ်လၢဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဘၣ်ယး ARM အဝဲအံၤလၢဒဲကဝီၤတဖျါအပူၤပၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်လိၣ်လၢပိၣ်မုၢ်လၢဒဲကဝီၤတဖၣ်ကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ပတီၢ်တဖၣ်ဒဲအကြးကၢကိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်သးအသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကိတၢ်ခဲလၢဒဲကဝီၤပိၣ်မုၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲတဖၣ်ဘၣ်က့ၢ်ဆၢမံၣ်ဝဲခဲအံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ပၣ်လီၤတံၢ်အိၣ် isolation လၢကွီၣ်တဲၣ်အတၢ်ပဖိလၢန့ၣ်လီၤ. ဒဲသိးနကလဲၤဘၣ်လၢပၤကီၢ်တၢ်မၤလီၤကွီၣ်တဲၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်အဂီၢ်နကဘၣ်ကျဲၤသကိးတၢ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်ကယံၣ်ဒဲးတဘျီသိလၢကန့ၢ်ဘၣ်လံာ်အုၣ်သးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်အရၢဒိၣ်အဂၤတခါလၢတၢ်ဝဲသကိးအိၣ်အါအတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲထံၣ်ကိၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢဒဲကဝီၤပူၤတၢ်သ့ၣ်ညါဒီးနၢ်ဟံၣ်ဘၣ်ယးတၢ်စုဆူခိၣ်တကးတၢ်အိၣ်သးစ့ၤလီၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျါရဲၣ်ဒၣ်လၢတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ် ARM အကျိၤအကျဲၤလၢဒဲကဝီၤပူၤအံၤမ့ၢ်တၢ်အဆိကတၢ်တပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်အကျိၤအကျဲၤတခါလၢကကျိၤဘၢတၢ်ခဲလၢဒဲဒီးဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအိၣ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖးယံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဝဲဆၢကတီၢ်ဝဲအံၤ ARMအံၤမ့ၢ်တၢ်မၤတခါလၢအမၤတၢ်ထီၣ်တၢ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ARM အံၤမ့ၢ်ဝဲလံာ်တဘျီလၢဝဲလဲတသ့နီၣ်တဘျီဘၣ်တၢ်ကဘၣ်ဆိတလဲအိၣ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ပဆၢမ့ၢ်လၢလၢကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢအဂ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးတၢ်သုအိၣ်သ့ၣ်ဒီးတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်အိၣ်ကသ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်အံၤကဟဲစိၣ်န့ၢ်စုၢ်ကိၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၢ်ဒီးတၢ်ဝဲထံၣ်နီၤဖးကံၤတနီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သုစုဆူခိၣ်တကးလၢအထီၣ်ပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မုၢ်မၤအံၤတမ့ၢ်တၢ်လၢအဟဲကဲထီၣ်သးခိၣ်ဖျိတၢ်ခွဲးတၢ်ယံၣ်အယိဘၣ်မ့ၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤတခါလၢပိၣ်မုၢ်ဒီးပိၣ်ခါအဘၣ်စၢၤဒီးဝဲတၢ်စိတၢ်ကမိၤဘၣ်ထွဲလိာ်သးအဝဲအံၤကဲထီၣ်တၢ်လၢအတၢ်တၢ်ဒီးပုၤဒီးပုၤကအိၣ်ဝဲတနီၤလၢကမၤတၢ်တမံၤဂ့ၢ်တမံၤဂ့ၢ်ဒဲသိးကမၤပတုၣ်ကွံၣ်ကျိၤကျဲၤလၢအလဲထီၣ်လဲထီၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ARM အံၤကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၢ်တၢ်စံးဆၢဆူတၢ်ဆိတလဲလၢအဂ့ၢ်ဒိၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ခါလၢအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒဲတၢ်ကတီၢ်လီၤလံာ်လဲၤဟံၣ်ဝဲအသိးပိၣ်မုၢ်အတၢ်မၤအံၤဝဲလဲတသ့နီၣ်တဘျီဘၣ်ဘၣ်ဆၣ် (၂၁)ယံၣ်ဖျိၣ်အတၢ်လဲၤအံၤပမ့ၢ်လၢလၢပိၣ်ခါတဖၣ်စုၢ်ကိၢ်ကဟံးန့ၢ်မုၢ်ဒါလၢပိၣ်ခါလၢအသုတၢ်စုဆူခိၣ်တကးတဖၣ်အဂီၢ်ဒီးမၤသကိးတၢ်လၢတၢ်မၤအတုၣ်ကွံၣ်တၢ်စုဆူခိၣ်တကးလၢခါအုၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤလၢပူၤ (၂)

တၢ်ကတိၤ ဆွၢ်န့ၢ်ဘၣ်ဖးအၢ်အၢ်ဂၢၢ်အၢ်ဖိ (ARM) လၢခဲကတၢ်တၢ်ဘၣ်အၢ်

(ARM) အခိၣ်ထံးကတၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤအိၣ်လံၤလံၤန့ၣ်လီၤ. (ARM) အသိတဘၣ်အံၤပၢ်ယုၣ်တၢ်မၤဘၣ်က့ၤတၢ်ကျိၣ်ထံးလၢအကမၣ်တဖၣ်, တၢ်မၤလဲၣ်ထီၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်ဟ့ၣ်ဖးအကျိၤအကျဲၤတခါဒီးတၢ်ဖးသ့ၣ်ညါအသိဘၣ်ထွဲဒီးက့ၣ်တဲာ်တၢ်ဘျးသဲးဘၣ်ယးတၢ်မူဆူၣ်မူစိးန့ၣ်လီၤ. အခိၣ်ထံး (ARM) ဘၣ်တၢ်ဖးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်ဖျိပုၤခိၣ်ဟးမၤတၢ်ဒီးပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲပိာ်မုၢ်လၢအအိၣ်လၢက့ၣ်တဲာ်/ ကိၢ်ပယိၤကိၢ်ဆၢအတၢ်ထံးဂံၢ်ထံးဘါဖဲတၢ်အဝဲသ့ၣ်မၤဝဲဒၣ်ပိာ်မုၢ်တၢ်ခိၣ်လဲၣ်အိၣ်သကိးတၢ်ထံၣ်တလၢတဘျီန့ၣ်လီၤ.

ပိာ်မုၢ်တၢ်ခိၣ်လဲၣ်တၢ်ထံၣ်ကရူၢ်တဖၣ်သ့ၣ်ဒၣ်အၢ်အၢ်ဂၢၢ်အၢ်ဖိအိၣ်မိၣ်တၢ်ဒီးသန့အသိး, တၢ်သိၣ်လိာ်အလံာ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲဒီးတၢ်တဲာ်စၢၤန့ၢ်တၢ်အတၢ်စုကဝဲလၢတၢ်ကိးသၤတြီၤလၢ အါထီၣ်လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်အကျိၤအကျဲၤ (Protocol) လၢအကြးအဘၣ်လၢပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲကဝဲပုၤဒီးလၢတၢ်မၤစၢၤကဝဲထီၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်မၤန့ၢ်ခွဲးယၢ်အါထီၣ်လၢဒဲကဝဲပုၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သူ (ARM) ဒ်တၢ်သိၣ်လိာ်အတၢ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲဟ့ၣ်အါထီၣ်ပုၤခိၣ်ဟးမၤတၢ်ဒီးပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲပိာ်မုၢ်လၢကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မူစိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်တၢ်ခိၣ်လဲၣ်တၢ်ထံၣ်ကရူၢ်တဖၣ်ရဲၣ်ကျဲဒီးအိၣ်ထီၣ် (ARM) တၢ်မၤလိာ်သိၣ်လိာ်အတၢ်လီၢ်ဟီၣ်ကဝဲဒၣ်စုၣ်စုၣ်လၢအပၢ်ယုၣ်တၢ်လဲၣ်ဟးအိၣ်သကိး **One Stop Crisis** လီၢ်ခၢၣ်သးလၢတၢ်ဆါ, ပၤကိၢ်သန့ဒီးဖဲညါအလီၢ်န့ၣ်တၢ်စံၣ်ညါကွၢ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၣ်ဟးအိၣ်သကိးဆူတၢ်လီၢ်တဖၣ်အံၤအရူၤဒိၣ်ဒိၣ်မးလၢပုၤခိၣ်ဟးမၤတၢ်ဒီးပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲပိာ်မုၢ်တဖၣ်လၢကမၤန့ၢ်တၢ်လဲၣ်ခိၣ်ဖျိလၢကဆဲးကျိးလီၢ်ကဝဲခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပအဲၣ်ဒီးဟံးန့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အံၤဒီးစံးဘျးဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးခိၣ်န့ၣ်ခဲလၢလၢအတူၢ်လီၢ်မုၢ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပုၤဖဲပတၢ်လဲၣ်ဟးအဆၢကတိၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤလိာ်တခါစုၣ်စုၣ်ဟ့ၣ်ပုၤတၢ်ထံးဂံၢ်ထံးဘါအသိလၢ (ARM) ကဒိၣ်လဲၣ်ထီၣ်အဂီၢ်ဒီးလံာ်တဘၣ်အံၤပၢ်ယုၣ်တၢ်ဆိတလဲလၢပိာ်မုၢ်လၢအန့ၣ်လီၤပၢ်ယုၣ်လၢတၢ်မၤလိာ်တဖၣ်အကျိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်လီၤ. လံာ်အံၤအပူၤတၢ်ထၢန့ၣ်အါထီၣ်စုၣ်ကိးတၢ်ဟ့ၣ်က့ၣ်ဟ့ၣ်ဖးအဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢတၢ်မၤလဲၣ်ထီၣ်အိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢ (ARM) အခိၣ်ထံးတဘၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ, က့ၣ်တဲာ်တၢ်ဘျးသဲးဘၣ်ယးတၢ်မူဆူၣ်မူစိးဆိတလဲကွံာ်န့ၣ်လီၤ. အခိၣ်ထံးတၢ်ဘျးသဲးဘၣ်ယးတၢ်မူဆူၣ်မူစိးတပၢ်ယုၣ်တၢ်မူဆူၣ်မူစိးပုၤပိာ်ခါမုတမ့ၢ်တၢ်မူဆူၣ်မူစိးအမၤဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲ ၂၀၀၆ န့ၣ်န့ၣ်တၢ်ဘျးသဲးဘၣ်တၢ်ဆိတလဲအံၤပၢ်ယုၣ်နီၢ်ဒိၣ်မၤတၢ်မူဆူၣ်မူစိးဒီးတၢ်မူဆူၣ်မူစိးပုၤပိာ်ခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤတဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဟံးဖျါထီၣ်အိၣ်လၢလံာ်တဘၣ်အံၤအပူၤလီၤ.

တၢ်မၤလိာ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်လၢပုၤခိၣ်ဟးမၤတၢ်ဒီးပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲပိာ်မုၢ်တဖၣ်အါတက့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤအိၣ်လၢဝ့ၢ်ပုၤဖဲက့ၣ်တဲာ်ကိၢ်ပယိၤကိၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်မၤလိာ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤအိၣ်လၢပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲကဝဲပုၤတဖၣ်အခါ, ဖျါဂ့ၢ်လၢပိာ်မုၢ်လၢပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲကဝဲပုၤတဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒ်တၢ်မူဆူၣ်မူစိးအမူးအရၢတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤလီၤဆိလိာ်အသးလၢဒဲကဝဲပုၤဖျါဒီးတဖျါအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲကဝဲပုၤအါတက့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်လီၢ်လၢခိၣ်လၢတအိၣ်

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်ကတၢၢ်ခဲးအာတၢၢ်ဖျိ “ARM”

ဖၣ်လဲၤတီၣ်ထီၣ်အတၢ်မူးဆူၤဟ့ၣ်ကတၢၢ်သန့အခါ, အါဘျီဟ့ၣ်ကတၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်သမာဝဲလၢကအိၣ်ထီၣ်တၢ်မူးမ့တမ့ၢ်က ပိၣ်ထွဲထီၣ်တၢ်မူးန့ၣ်လီၤ. ဖဲယကွဲးတၢ်တနံၤအဆၢကတီၢ်, ပိၣ်မုၢ်ဖိသ့ၣ်န့ၣ်လၢအဟဲလၢကတၢၢ်ပယီၤတဂၤဂ့ၢ်ကွဲးစးဝဲဒ်အ တၢ်မူးဘၣ်ဃးတၢ်မူးဆူၣ်မူးစိးဒိတဖုကဘၣ်တၢ်အိၣ်ထီၣ်အိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲမဟါကကၢ်ဟ့ၣ်ကတၢၢ်သမာအတၢ်မူးစိးဝဲလၢပိၣ်မုၢ်ဖိ အံၤဘၣ်သးဟးမံဒိးပိၣ်ခါဒ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်မူးဘၣ်တၢ်အိၣ်ထီၣ်အိၣ်ဒၣ်ကလိၣ်, တၢ်ယုဒိးဟံးပုၤမူးဆူၣ်မူးစိးတၢ်တဖၣ်အရူ ထဲဒၣ်တဆံးတက့ၢ်ဖိန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ထီၣ်သတြီၤတၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒိးတၢ်တူၢ်လၢၣ်တၢ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်တၢ်ကယုပုၤမူးဆူၣ်မူးစိးထံ ဂုၤကီၢ်ဂုၤပုၤဟးလိၣ်ကွဲးဒိးတၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒိးတၢ်တူၢ်လၢၣ်တၢ်လၢၣ်ကီၢ်ဖိလၢတၢ်သ့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ကယုပုၤမူးဆူၣ်မူးစိးပုၤခိကီၢ် ဟးမၤတၢ်ဒိးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤကတုၤသးဒိၣ်မးလီၤ. ပိၣ်မုၢ်တၢ်ခိလဲလိၣ်တၢ်ထံၣ်အတၢ်ဘျီမ့ၢ်ဝဲ လၢပိၣ်မုၢ်ကိးဂၤန့ၣ်ထဲသိးတုၤသိးဒိးပကြးရူလိၣ်ဟံးသးထဲသိးတုၤသိးဒိးပဝဲကိးဂၤကြးဒိးန့ၣ်တၢ်ရူလိၣ်ဟံးသးလၢအထဲသိး တုၤသိးန့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်တၢ်ခိလဲလိၣ်တၢ်ထံၣ်အတၢ်မၤအိၣ်ဒိးအါမးလၢပကဒိးန့ၣ်ဘၣ်ပတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်ဒိးပမ့ၢ်လၢလၢ (ARM) အသိတဘျီအံၤကကတုၤယီၤကဒိးဆူပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤအသိတစိး, ပုၤဂ့ၢ်ဝိပုၤမၤတၢ်ဖိအသိတစိးဒိးဟ့ၣ်ကတၢၢ်အသိတ စိးအအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကွဲးကံၣ်ဖိလိးခဲ, ပိၣ်မုၢ်တၢ်ခိလဲလိၣ်တၢ်ထံၣ်, လါမာ်ရှုး ၈သီ ၂၀၀၈

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၣ်ကၤတၢ်ခဲးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

ARM ဝၢ်ခိၣ်ဝၢ်ခိၣ်ဝၢ်ခိၣ်

- ◆ ပုၤကိးကၤဒဲးလၢအမၤတၢ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢအထီၣ်ဒါပိၣ်မုၢ်တဖၣ်အံၤမၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်အကျိၤအကျဲၤတဖၣ်လၢအဘၣ်ယးဒီးတၢ်ပၢ်တၢ်ခူသ့ၣ် Confidentiality ဒီးကဘၣ်မၤထွဲအိၤန့ၣ်လီၤ.
- ◆ ကလုာ်ဖျိပိၣ်မုၢ်ကရၢတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ် ကရၢလၢမဲၣ်ညါ (ကရၢလၢအတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲ) တဖၣ်အသိး ကပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်မၤထွဲ တၢ်သူတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးခိၣ်ဖျိမုၢ်ခွါတၢ်လီၤဆီအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.
- ◆ ပုၤလၢဆိၣ်ထွဲမၤစၢတၢ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ကဘၣ်မၤသကိးတၢ်လၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဖျိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ◆ ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအံၤမ့ၢ်ဝဲ ARM အသးဒီးအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်မၤတၢ်ဆၢတၢ်ဆဲၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဆၢတၢ်ဆဲၣ်အံၤတၢ်ကဘၣ်ပၢ်ကဲအိၤဒီးမၤထွဲအိၤန့ၣ်လီၤ.
- ◆ တၢ်သူတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးခိၣ်ဖျိမုၢ်ခွါတၢ်လီၤဆီအယီၤအံၤတဘၣ်တၢ်ပၢ်လီၤဆီအိၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်ဖးဒိၣ်လၢအမ့ၢ်မုၢ်ခွါတၢ်လီၤဆီ, ကလုာ်တၢ်လီၤဆီဒီးတၢ်ပတီၢ်တၢ်လီၤဆီအံၤဘၣ်.
- ◆ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤလၢကဲထီၣ်သးသ့ဒီးတၢ်ဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ် ပုၤတဝၢ်ခိၣ်ယၢလၢပိၣ်မုၢ်အဂီၢ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအရ့ၣ်ဒိၣ်ကတၢ်လၢတၢ်ကမၤပတုၢ်ကွံာ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးအံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၢ်တၢ်တၢ်ခဲးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

တၢ်အကၢၤအကၢၤလၢအပၤတၢ်ကၤတၢ်ခဲးအာတၢ်ဖျိပၤအပၤတၢ်တၢ်ဖျိ

နီၣ်နီၣ်	တၢ်ဖျိတၢ်ဖျိ အပၤတၢ်တၢ်ဖျိ	ပၤလၢကပၤတၢ်ဖျိ သကၢ်တၢ်ဖျိ	တၢ်အကၢၤကတၢ်
၁.	ပၤတၢ်တၢ်ဖျိတၢ်ဖျိတၢ်ဖျိ တၢ်တၢ်ဖျိပၤလၢအဆိက တၢ်တၢ်ဖျိ	<ul style="list-style-type: none"> • ပၤတၢ်တၢ်ဖျိတၢ်ဖျိတၢ်ဖျိ, ဆဲးကျိးဒီးပၤအဆိက တၢ်တၢ်ဖျိ 	<p>တၢ်အံၤဒီးသန့ထီၣ်သးလၢ ပၤတၢ်တၢ်ဖျိတၢ်ဖျိတၢ်ဖျိ အတၢ်အိၣ်သးအဖီခိၣ်. (ARM) အံၤတၢ်ကသုအံၤဖဲ တၢ်ကဲထီၣ်သးလၢသၢလၢအတၢ်ပူၤသ့ဝဲလီၤ. စးထီၣ်မ့ၢ်န့ၢ် လၢတၢ်ကဲထီၣ်သး. တၢ်မူးတနီၤကထုးတၢ်ဆၢကတၢ်အါ န့ၢ်သၢလၢ ဘၣ်ဆၣ်ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢတၢ်မူးဖီခိၣ်လီၤ.</p>
၂.	ပၤလၢတၢ်ခဲးကျိးဒီး အဆိကတၢ်တၢ်ဖျိ လဲၤဆၢပၤတၢ်တၢ်ဖျိ ဆၢပၤတၢ်တၢ်ဖျိ ရီၤမ့ၢ်မ့ၢ်ကမၤသၢသ့ ကရၢ (NGO) အဆိက တၢ်တၢ်ဖျိ	<ul style="list-style-type: none"> • ပၤတၢ်တၢ်ဖျိတၢ်ဖျိတၢ်ဖျိ. • ပၤလၢတၢ်ခဲးကျိးဒီးအဆိက တၢ်တၢ်ဖျိ. • ပိၣ်မ့ၢ်အတၢ်ကရၢကရီ (Counselor)မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်က မ့ၢ်သၢသ့.ကရၢ (Counselor) 	<p>ပၤလၢတၢ်တဲဘၣ်အိၣ် အဆိကတၢ်တၢ်ဖျိ.ကဆဲးကျိးဒီး အတၢ်ကရၢကရီတသ့ဖဲအသ့လၢအဆိကအချ့.ကတၢ်</p>
၃.	ပၤမၤစၢၤတၢ်တၢ်ဖျိ တၢ်တၢ်ဖျိတၢ်တၢ်ဖျိ တၢ်တၢ်ဖျိတၢ်တၢ်ဖျိ ဆိယံၣ်	<ul style="list-style-type: none"> • ပၤတၢ်တၢ်ဖျိတၢ်ဖျိ • (counselor) • ကသံၣ်ပၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ • ပၤကတၢ်ကျိၣ်ထံတၢ်ဒီး • ပၤနီၣ်သိလ့ၣ်ဖိ 	<ul style="list-style-type: none"> • ပိၣ်မ့ၢ်တၢ်ကလၢလၢ ဖဲအဘၣ်တၢ်မၤတရီၤတၢ်ပၤအိၣ်ပံၤအ လီၢ်ခံၣ်န့ၢ်.ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်အိၣ်ဝဲကသံၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူလၢအတီဆၢ ဟုးသးအိၣ်ထီၣ်အံၤလၢ (၇၂)န့ၢ်ရံၣ် အတၢ်ပူၤမ့ၢ်သ့.လၢ ဇၢန့ၢ်ရံၣ်အတၢ်ပူၤမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဒီး လၢအချ့.ကတၢ်န့ၢ်လီၤ. • ပၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ လၢတၢ်ဆါဟံၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်မၤ ကွၢ်ပၤတၢ်တၢ်ဖျိတၢ်ဖျိအံၤဖဲအဝဲဟံၣ်ဖျိထီၣ်အသးဖဲတၢ် မၤတရီၤတၢ်ပၤအိၣ်ပံၤတၢ်ဖျိတၢ်ဖျိတၢ်ဖျိလၢအလုၢ်ထံမၤကဆိအ လီၢ်. ဆိတလဲတၢ်ကူတၢ်ကၤ မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ် ဆံၣ်ဆါဒီးဘၣ်အခါ ဒီးကသံၣ်သရၣ်ကဘၣ်ထုးထီၣ်န့ၢ်အိၣ်လၢအုၣ်ကီၤလၢအဂီၢ် န့ၢ်လီၤ. • ဒ်လၢအခိၣ်ထံးတပတီၢ်အသိးတၢ်ဆါဟံၣ်အလီၢ်ခါ သးကသံၣ်သရၣ်တဖၣ်ကကိးဝဲဟၤကီၢ်သ့.ပၤတၢ်တၢ်ဖျိတၢ်ဖျိ ဖီမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးလၢဟၤကီၢ်ကဟဲတၢ်တၢ်ဖျိပၤ မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ် ဟံးန့ၢ် တၢ်ဆၢကတၢ်လၢကဆၢတၢ်လၢခံသ့စ့ၢ်ကိးလီၤ.
၄.	ပၤမၤစၢၤတၢ်တၢ်ဖျိ မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တၢ်ဖျိ တၢ်တၢ်ဖျိတၢ်တၢ်ဖျိ	<ul style="list-style-type: none"> • ပၤတၢ်တၢ်ဖျိတၢ်ဖျိ • (counselor) • ပၤလၢပၤတၢ်တၢ်ဖျိတၢ်ဖျိ ထၢအိၣ်လၢကဆိၣ်ထွဲအိၣ်. 	<p>တၢ်မၤစၢၤအံၤ ကလဲၤသးတုၤလၢ အပတီၢ်တဆံၣ်န့ၢ်လီၤ.</p>

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်တၢ်စံးဆၢတၢ်ဖျိ “ARM”

၅.	<p>ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ ပှၤလၢအမၤတၢ်ဖိ ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ တဖၣ်ကပၤဖျါတၢ်ဖိ တၢ်ဖိတၢ်ဖိ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ • counselor • NGOs ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်လၢ ဟံးမူဒါဘၣ်တၢ်ဖိ • ပီၤရီ • ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ 	<p>တၢ်ဆဲးကျိၤကရၢလၢအိၣ်ဒီးတၢ်သးကညိၤတဖၣ်, ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်စံးဆၢတၢ်ဖျိယိဆူပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ ဒီးပီၤမုၢ်ကရၢ, NGOs အတၢ်ယုထီၣ်တဖၣ်.</p>
၆.	<p>ပှၤမၤတၢ်ဖိ ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ ပၤဖျါတၢ်ဖိ ဆူပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ • NGOs ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢအ ဟံးမူဒါဘၣ်တၢ်ဖိ • ပှၤအုၣ်ကိၤသး • ပှၤကျိၣ်ထံတၢ်ဖိ • ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ • ပှၤလၢသးအိၣ်မၤတၢ်ဖိ. 	<p>ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကယုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီးကဖိၣ် ပှၤလၢအမၤတၢ်ဖိတၢ်တၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. အဂ့ၢ်ကတၢ်တၢ် ဂ့ၢ်မုၢ်ကထီၣ်သး တဘျီယိဒီး ပှၤဖျါထီၣ်ဆူပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ တက့ၢ်. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်လဲၣ်ဂ့ၢ်, ပီၤမုၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအံၤဟံးဖျါ ထီၣ်ပဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဆူပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဘျီလၢလၢသ့ၣ်ဒ် လၢသၢလၢအတီၢ်ပှၤန့ၣ်လီၤ. ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်တၢ်အသး မုၢ်စၢ်န့ၣ်ဒီး(၁၈) နံၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤတၢ်ဖိတၢ်တၢ်အီၤလၢပှၤဒီးဖ မ့တမ့ၢ်တၢ်သ့တၢ်စုကဝဲတၢ်ခါခါန့ၣ်ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်တၢ် န့ၣ်ပှၤဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤသ့ၣ်လၢအနံၣ် (၁၀) အတီၢ်ပှၤန့ၣ် လီၤ.</p>
၇.	<p>တၢ်ဖိတၢ်ဖိ တၢ်ဖိတၢ်ဖိ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • NGOs ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟံး မူဒါဘၣ်တၢ်ဖိ • ပှၤအုၣ်ကိၤတၢ်ဖိ • ပှၤကျိၣ်ထံတၢ်ဖိ • ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ • ပှၤထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢ 	<p>ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကဘၣ်ယုသမံသမိးတၢ်ဂ့ၢ်ဒီးဒုးသ့ၣ်ညါက့ၢ်ပှၤ လၢအတီၢ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢတၢ်လၢတၢ်လၢအတီၢ်ပှၤ. ပှၤ တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဟံးယၢ်တၢ်မၤနီၣ်မၤယါဒီးတၢ်အုၣ်ကိၤသး ကိးမံးဒီး.</p>
၈.	<p>အိၣ်ဒီး အတၢ်တၢ်ဖိ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ • ပီၤမုၢ်ကရၢပှၤမၤတၢ်ဖိလၢဟံး မူဒါဘၣ်တၢ်ဖိ • NGOs ပှၤတၢ်တၢ်အတၢ်ဆိၣ် ထွဲမၤတၢ်ဖိပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ • ပီၤရီ 	<p>ဒီးသန့ၣ်ထီၣ်အသးလၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ ပဲအတီၢ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤ ဆူစံၣ်ညါပီၤတုအလီၤချ့ဆဲးအါလဲၣ်, ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ် ဆၢကတီၢ်ယံၣ်ဝဲသၢလၢတုလၢခဲန့ၣ်တချ့ဒ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤ တုဆူစံၣ်ညါပီၤတုအလီၤဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ(ပှၤမၤကမၢ် တၢ်ဖိတၢ်မုၢ်ဟ့ၣ်စုန့ၣ်တၢ်မုၢ်အဲဒ်အံၤ ကဘၣ်တုဆူစံၣ် ညါပီၤတု အလီၤလၢယုလၢအတီၢ်ပှၤန့ၣ်လီၤ. ပှၤမၤကမၢ် တၢ်ဖိတၢ်မုၢ်ဟ့ၣ်စုန့ၣ်တၢ်မုၢ်ကဘၣ်တုဆူစံၣ်ညါပီၤ တုအလီၤလၢ(၈၄)သီအတီၢ်ပှၤန့ၣ်လီၤ.</p>

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်တၢ်ဖိတဂၤ “ARM”

	အခိုင်အမဲးတပတီၢ်	ပိၣ်မ့ၣ်လၢအပတဲန့ၣ်လီၤကီၢ်ပုၤတဖိးသဲးစးတဖၣ်
၁	ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤ ဝဲဘၣ်ပှၤလၢအခေၣ်တၢ်တၢ်တၢ်	<p>ပှၤလၢတၢ်ဆဲးကျိးအိၤအဆိကတၢ်တဂၤအမူအဒါ</p> <p>ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤကတဲဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤအဆိကတၢ်ဆူအတံၤသကိးလၢအရဲဝဲဘူးဒီးအိၤကတၢ်တဂၤ, ပှၤအုၣ်ကီၤသး, အဘူးအတံၤ မ့တမ့ၢ် ပှၤတဂၤလၢလၢအအိၣ်ဘူးဒီးအိၤဖဲတၢ်ကဲထီၣ်သးအခါ. ပှၤအဝဲအံၤတၢ်လၢကဘၣ်မၤဝဲမ့ၢ်ဝဲ-</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. ဒိကန့ၣ်ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအံၤအတၢ်ကတိၤ ၂. ငှးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်သးကညိၤ ၃. တဘၣ်ဟ်ဒုၣ်ဟ်ကမၣ်, ဝဲထံနီၤဖးမ့တမ့ၢ်ဒုၣ်ဖျါစံးအံၤအိၤဘၣ် ၄. စံးဆၢကဒါက့ၤပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအတၢ်လိၣ်ဘၣ် ၅. ငှးသ့ၣ်ညါအိၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယးပိၣ်မ့ၣ်ကရၢအတၢ်ကရၢကရိ ၆. မၤစၢဒီးလဲၤဆူပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအံၤဆူပိၣ်မ့ၣ်အတၢ်ကရၢကရိမ့တမ့ၢ် (NGO) အအိၣ်(ဒ်လံာ်ဘူးစဲဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကရၢကရိအမံၤတဖၣ်အသိး) ၇. ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖျါမ့ၢ်တဟ့ၣ်န့ၣ်အခဲးဘၣ်ဒီးတဘၣ်ငှးသ့ၣ်ညါပှၤနီၤတဂၤတဂ့ၢ်, ဟ်ယာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဘၣ်ဘၢတက့ၢ်. ဒ်ပှၤလၢတၢ်ဆဲးကျိးအိၤအဆိကတၢ်တဂၤအမူအဒါအသိးက ဘၣ်မၤ စၢဒီးစံးဆၢကဒါက့ၤပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဂၤအတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဘျီယိဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်လၢပကဟံးန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢပှၤဘၣ်တၢ်မၤတရီၤတပၢအိၤတဂၤအအိၣ်ဘၣ်. <p>နမ့ၢ်ပှၤအခိုင်အမဲးကတၢ်တဂၤလၢပှၤပိၣ်မ့ၣ်လၢအဘၣ်တၢ်မူဆူၣ်အိၤတဂၤဟဲဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤန့ၣ်, နတၢ်ဟ်သးတၢ်စံးတၢ်ကတိၤတဖၣ် ကမ့ၢ်တၢ်အရဲဒိၣ်ကတၢ်လီၤ. တဘျီတခီၣ်နကဘၣ်တဲတၢ်မၤန့ၣ်လဲၣ်န့ၣ်နတသ့ၣ်ညါဘၣ်. နကယုထၢတၢ်ကတိၤလၢနကဟ်ဖျါထီၣ်နတၢ်ကဟ့ၣ်ကယာ်ဒီးတၢ်ဒိသ့ၣ်ဒိသးလၢအဘၣ်အဂီၢ်ကီၢ်ဝဲလီၤ. တၢ်လၢလံာ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ကျဲတဆဲးတက့ၢ်လီၤ.</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. ဝဲဘၣ်ခေၣ်လၢ <ul style="list-style-type: none"> • ကဟ်ကဖၢယသးဒီးသးခုသးမ့ၢ်လၢနအိၣ်မူဒဲးအယိလီၤ. • တၢ်ဂ့ၢ်လၢအကဲထီၣ်သးအံၤတမ့ၢ်နတၢ်ကမၣ်ဘၣ်. • ယသးတမ့ၢ်ဘၣ်မ့ၢ်လၢတၢ်ဟဲကဲထီၣ်အသးဒီးန့ၣ်အယိလီၤ. ၂. တၢ်လၢနကဘၣ်ဟ်ဒုၣ်ဟ်သးဒီး မၤခေၣ်လၢတူၢ်ကလၢ <ul style="list-style-type: none"> • နလိၣ်ထံၣ်ကသံၣ်သရၣ်ခဲအံၤခါ. <p>နသ့ၣ်လီၤခါ(ပှၤပိၣ်မ့ၣ်အံၤမ့ၢ်ဖျါလၢအမိၢ်ပှၤဆါနးနးကျဲကျဲသၢပှၤ, ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အသ့ၣ်ကလီၤဒီးဆါလၢအနီၢ်ခိပူၤအယိန့ၣ်ကြးလဲၤဆူအိၤဆူကသံၣ်သရၣ်အအိၣ်တဘျီယိလီၤ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ဖဲတၢ်မူဆူၣ်န့ၣ်အခါဘၣ်လၢနလဲၤဖဲလဲၣ်. ပှၤလဲၤဒီးန့ၣ်အိၣ်တဂၤဂၤခါ. ပှၤအိၣ်ခိးန့ၣ်တဂၤဂၤခါ. (တၢ်သံက့ၢ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဒုၣ်လၢနကသမံသမိးက့ၢ်လၢနလိၣ်မၤလီၤတၢ်န့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢပှၤအဂၤတဂၤအဂီၢ်ဒီးခါန့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်တခီၣ်ပိၣ်မ့ၣ်အံၤအဖိမ့ၢ်အိၣ်ခိးအိၤတခီ, နကဘၣ်မၤလီၤတၢ်လၢပှၤကဘၣ်အိၣ်ဒီးအဖိတဂၤမ့တမ့ၢ်ကျဲန့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢအဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.) • နအဲၣ်ဒီးလၢယကဆဲးန့ၢ်န့ၣ်လီၤတဲစိလၢပှၤတဂၤအအိၣ်ခါ.

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၢ်က့ၢ်တၢ်ခိၣ်အတၢ်အိၣ် “ARM”

		<p>၃. ခုးသ့ၣ်ညါဒီးလၢပိၣ်မုၢ်ခေတၢ်ကရၢကရီ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ယသ့ၣ်ညါပုၤပိၣ်မုၢ်လၢအသ့ၣ်ညါဝဲလၢကဘၣ်မၤမနုၤဘၣ်ယးတၢ်အိၣ်သးအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်မုၢ်(ယိၤဒိၣ်, ကညိ)လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤစၢပုၤပိၣ်မုၢ်အဂၤတဖၣ်လီၤ. နအဲၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်အဝဲသ့ၣ်ခါ. • နအဲၣ်ဒီးလၢယကလဲၤကိးန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အအိၣ်လၢကထံၣ်လိၣ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ခါ. <p>၄. ဒိကန့ၣ်</p> <ul style="list-style-type: none"> • အဝဲမုၢ်အဲၣ်ဒီးတၢ်တမံၤမံၤန့ၣ်ဒိကန့ၣ်အိၣ်တက့ၢ်. • အဝဲမုၢ်တအဲၣ်ဒီးတၢ်တမံၤမံၤဟ့ၣ်အိၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်တက့ၢ်.
--	--	--

တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်လၢအကပဲၤကဲၤထီၣ်အသး	ကျဲၤလၢပကပဲၤသ့ၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်
<ul style="list-style-type: none"> • ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ပုၤတၢ်ဖိတဖၣ်တနၢ်ပၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်လၢအဘၣ်ယးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဒီးတၢ်မၤတရီတပါအဂ့ၢ်နီတမံၤဘၣ်. • ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ပုၤတၢ်ဘၣ်တဖၣ်တအဲၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဒီးပုၤနီတကဘၣ် (ပုၤတၢ်, မဲၢ်ဆး, သးဒိၣ်) • ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ပုၤတၢ်ဘၣ်တဖၣ်တကအတၢ်ကတီၢ်န့ၣ်ပုၤအဂုၤအဂၤတဖၣ် တနၢ်န့ၣ်အိၣ်ဘၣ် • တၢ်ကိၣ်ခဲကအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်မုၢ်လၢ ပုၤလၢဘၣ်တၢ်တဲအိၣ်အဆိကတၢ်တကအံၤတနၢ်ပၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဟဲကဲထီၣ်အသးဒီးတၢ်ဒိသ့ၣ်ဒိသးတအိၣ်အယိ • ပိၣ်မုၢ်မ့တမ့ၢ်ပိၣ်ခါတကအံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တသ့ၣ်ညါပိၣ်မုၢ်အတၢ်ကရၢကရီဘၣ်. • ပုၤလၢတၢ်တဲဘၣ်အိၣ်အဆိကတၢ်တက ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အတၢ်ဆၢကတီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အကျိၣ်အစုတအိၣ်, တမ့ၢ်ပုၤလၢအဖိးသဲးလၢကမၤစၢပုၤတၢ်ဘၣ်တဖၣ်တကအံၤဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> • ဟ့ၣ်န့ၣ်လီၤလံာ်က့ဖိ, လံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်လၢအဟဲကဲထီၣ် (poster) ဘၣ်ယးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဒီးတၢ်မၤတရီတပါအမုၢ်မုၢ်ကဲထီၣ်သးကဘၣ်မၤဒဲလဲၣ်(အိၣ်-တဘၣ်လုၣ်ထံဘၣ်, တဘၣ်ဆိတလဲတၢ်ကူတၢ်သိးဘၣ်) • မၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢပိၣ်မုၢ်လၢအန့ၣ်လီၤကီၢ်ပုၤတဖိးသဲးစးတဖၣ်အကျိၣ်ထီၣ်သိးကသ့ၣ်ညါအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်အဂီၢ် • မၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢပုၤတတၢ်အပူၤထီၣ်. အိၣ်- ဝဲတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တဘျီလၢလၢ မၤအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တဘၣ်ယးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးအဂ့ၢ်အကျိၣ်တက့ၢ်. • မၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဘၣ်ယးတၢ်မၤပတုၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢပိၣ်ခါတဖၣ်အကျိၣ် • ဆဲးဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်ဘၣ်ယးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢအဟဲကဲထီၣ်အသးလၢမုၢ်ခါတၢ်လီၤဆိလိာ်သးလၢပပုၤတတၢ်အပူၤယုာ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်အဂ့ၢ်ထီၣ်. • ဟ့ၣ်န့ၣ်ဖျိၣ်တၢ်မၤလိဘၣ်ယး (counseling) အတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်တဖၣ်ဆူပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မုၢ်မၤအအိၣ် • ခုးသ့ၣ်ညါပိၣ်မုၢ်အတၢ်ကရၢကရီလၢပဆဲးကျိးအိၣ်သ့, အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဖိးတၢ်မၤအကျိၣ်အကျဲၤယုာ်ဒီးပဒိၣ်အတၢ်ကရၢကရီဘၣ်ယးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤ • အိၣ်ထီၣ်လီၤတဲစိကလီၤလၢတၢ်ကိးအိၣ်န့ၣ်ကိးဘျီဒဲး (တလၢ်စုဘၣ်)

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟံၣ်တၢ်ခဲးအတၢ်ဖျိ “ARM”

		<p>မ့တမ့ၢ်တခါနီၣ်ဆၢပုၤမူဆူၣ်အိၤဘၣ်သၢပူၤ တဲဘၣ်အိၤလၢတၢ်လၢအဝဲမၤဝဲန့ၣ်ဘၣ်လီၤ. နသးသမူပူၤဖျဲးလံၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအရ့ၣ်ဒိၣ်ကတၢၢ်လီၤ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ယသးဘၣ်ဒီးယုၣ်ဒီးန့ၣ်မ့ၢ်လၢကဲထီၣ်သးဒီးန့ၣ်အယိၤလီၤ. • ယအဲၣ်ဒီးဒုးသ့ၣ်ညါန့ၣ်လၢပတဲသကိးတၢ်ကစုဒုခံၣ်သ့လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢပတဲသကိးအံၤယတတဲပုၤနီၣ်တကၢၢ်ဘၣ်. နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးလၢယတဲဖျါမး ယကတဲဖျါလီၤ. • ခဲအံၤနတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဒ်လဲၣ်. (ဒုးသ့ၣ်ညါအိၤလၢတၢ်လၢအဝဲတူၢ်ဘၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဒုၣ်မ့ၢ်ဆူၣ်မ့ၢ်ဂီၤအတၢ်တူၢ်ဘၣ်လီၤ.) • မ့ၢ်နအဲၣ်ဒီးတဲဘၣ်ယတၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးဒီးန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ခါ. • နအဲၣ်ဒီးလဲၤဆူတၢ်ဆါဟံၣ်ခါ. • လၢတၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်မၤဘျါနတၢ်ပူၤလီၤသ့အဝဲသ့ၣ်သမံၤသမိးကွၢ်န့ၣ်သ့ၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. • တၢ်ဆါဟံၣ်ကကွဲးနီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢအဟံၣ်ကဲထီၣ်သးဒီးန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးတီၣ်ထီၣ်ပုၤမူဆူၣ်န့ၣ်အမူးဆူၣ်အိၣ်အိၣ်န့ၣ် နသ့တၢ်ဆါဟံၣ်အလံာ်ကွဲးနီၣ်အံၤသ့ဝဲလီၤ. • နအဲၣ်ဒီးလၢယကလဲၤစၢၤဆူတၢ်ဆါဟံၣ်ခါ. • နအဲၣ်ဒီးန့ၣ်အါထီၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤခါ. <p>အဝဲမ့ၢ်တၢ်ခဲးဒီးလဲၤဆူတၢ်ဆါဟံၣ်သၢပူၤ</p> <ul style="list-style-type: none"> • တဲအိၤလၢနကအိၣ်ထီၣ်ဒီးဟုးသး(အထီၣ်)သ့. နသ့တၢ်ဒိသၢပူၤသးတမံၤမံၤခါ. • (အဝဲမ့ၢ်တဲလၢတသ့တၢ်ဒိသၢပူၤတမံၤဘၣ်န့ၣ်) တဲဘၣ်အိၤလၢ ယအိၣ်ဒီးကသံၣ်အိၤလၢဒိသၢပူၤသးလီၤ.ကသံၣ်အံၤကဒိသၢပူၤဒ်သိးနသ့တဖၣ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်လီၤ. နအဲၣ်ဒီးအိၣ်ကသံၣ်အံၤခါ. • ခဲအံၤနအဲၣ်ဒီးမၤတၢ်မန့ၣ်လဲၣ်. • နလိၣ်ဘၣ်တၢ်လီၤလၢနကအိၣ်အဂီၢ်ခါ. အဝဲမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်သၢပူၤ, ကျဲၤန့ၣ်အိၤတၢ်လီၤလၢအဝဲကအိၣ်အဂီၢ်တတီၤတီၤတက့ၢ်. • အဝဲမ့ၢ်တလိၣ်ဘၣ်ဝဲတခါ, သံကွၢ်အိၤလၢနအဲၣ်ဒီးလၢယကကွၢ်ဆူၣ်န့ၣ်ဟံၣ်ခါ. နအဲၣ်ဒီးဟဲတဲသကိးတၢ်ဒီးယၢအသိတဘျီဒီးခါ. • နအဲၣ်ဒီးလၢယကလဲၤအိၣ်သကိးန့ၣ်လၢနဟံၣ်ခါ. • ဟ့ၣ်အိၤနလီၤတဲစီၣ်နီၣ်ဂံၢ်တက့ၢ်.
--	--	---

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်ကတၢၢ်ခဲးအာတၢၢ်အိၣ် “ARM”

		<p>တၢ်လၢအနုကတၢၢ်ခိၣ်နီၣ်နီၣ်:</p> <p>ပိၣ်မုၢ်လၢအဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်ခဲးတၢ်မူဆူၣ် မ့တမ့ၢ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်ကလုာ်ကလိၤ (တၢ်မုၢ်ဖံးမုၢ်ညၣ်) အတၢ်မၤဖျၢၣ်တဖၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်ကလိၤဆီလိာ်အသးလၢတၢ်ဆၢကတၢၢ်တကတၢၢ်ခိၣ်တကတၢၢ်အဖီခိၣ်ခိၣ်အမ့ၢ်</p> <ul style="list-style-type: none"> • အတၢ်ကမၣ်အိၣ် • တၢ်စိကမိၤတအိၣ် • သးထီၣ် • ဝဲၣ်ဆူး • သးဟးဂီၤ • ထီမံထီမၣ်(သးရှူး) • ပျံတၢ် • ထုတရူ (မၤသးဒ်သိးတတူၢ်ဘၣ်တၢ်နီတမံလၢ) • တၢ်နၢ်လီၤန့ၢ်သးတအိၣ် • တဘျီတခိပိၣ်မုၢ်ခိၣ်အံၤအိၣ်တဝံၣ်, မံတန့ၢ်ဘၣ်. ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤ သးလၢအတၢ်ဆီမိၣ်ပျံၤစ့ၤဝဲလီၤ. <p>ပိၣ်မုၢ်တကၤဒီးတကၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်တဒီးသိးလိာ်အသးဘၣ်ဒ်န့ၣ်အသိးပိၣ်မုၢ်တကၤဒီး တကၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်လၢတနံၤဒီးတနံၤအတၢ်တဒ်သိးလိာ်အသးဘၣ်တၢ်ဆီကမိၣ်ဆီတလဲအသး ထီဘိၣ်အမ့ၢ် တူၢ်ဘၣ်တၢ်မၤဆါမၤပယုဲ (မၤဖျၢၣ်) ဝံၤဖးယံၣ်မး အဲၣ်ဒီးခိၣ်ဆၢကဒါက့ၤတၢ်(ဟံး တၢ်အရှု)လၢခံန့ၣ်လီၤ. အယိတၢ်တဲသကိးဘၣ်ယးတၢ်မၤဖျၢၣ်အဂ့ၢ်ဒီးအတံၤသကိး မ့တမ့ၢ်အဟံၣ် ဖိယိဖိအဂီၢ်ကကီၢ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢတၢ်အံၤအရှုဒိၣ်ဒိၣ်မးလၢပျံၤပျံၤဂၤကနၢ်ဟံၣ်န့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢန့ၣ်လီၤ.</p>
--	--	--

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၢ်တၢ်ဖးအတၢ်ဖး “ARM”

	<p>၄. ကသံၣ်သရၣ်ယုသ့ၣ်ညါတၢ်မၤကွၢ်အစၢယုၣ်ဒီးတၢ်အုၣ်ကိၤလၢပကဒိၣ်န့ၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဒိအမ့ၢ်</p> <ul style="list-style-type: none"> - ပိၣ်မုၢ်အိၣ်ဖျၢၣ်ကျိၤပုၤပိၣ်ခါအထံ, ပိၣ်ခါအဆူၣ်, ပိၣ်ခါအထံလၢအအိၣ်ထီၣ်တၢ်လၢပိၣ်မုၢ်ကွၢ်ဂီၤကပိၣ်ကပၤ - ဟံးန့ၢ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်တကၤအထးခိၣ်ထံလၢအကိၣ်ပုၤဒီး(ဖွံးန့ၢ်အိၤလၢဘဲ)လၢတၢ်အုၣ်ကိၤသးအဂီၢ် - ဟံးန့ၢ်ဟံးယၢ်တၢ်အုၣ်ကိၤလၢပိၣ်မုၢ်စုမ့ၣ်အလိၤ - ဒိန့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဂီၤလၢတၢ်အုၣ်ကိၤသးအဂီၢ် - ကွဲးနီၣ်ယၢ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအလိၢ်အကျဲၤခဲလၢလံာ်တၢ်ဟံးဖျါ(report form) အပူၤ • မၤပုၤန့ၢ်တၢ်ဟံးဖျါအလံာ်က့ (Report form) ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂုၤအဂၤလၢတၢ်လိၣ်ဘၣ်ကိၣ်တဲာ်ပဒိၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ယးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးအဂ့ၢ်တက့ၢ်. <p>တၢ်နီၣ်- တၢ်ကဲထီၣ်သးလၢအဖီခိၣ်တဖၣ်အံၤတၢ်ကဘၣ်မၤကွၢ်အိၤတဘျီဃီဖဲတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးဝံၤအလိၢ်ခဲမ့တမ့ၢ်လၢ၇၂န့ၢ်ရံၣ်အတၢ်ပူၤ</p> <p>ပုၤတူၤဘၣ်တၢ်ဒိအမူၤအခါ</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. တသ့ဖဲအသ့ဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢလၢပုၤပုၤ ၂. သံကွၢ်သံဒီးတၢ်လၢနအဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါတမံၤလၢလၢကသံၣ်သရၣ်မုၢ်အအိၣ်သ့လိၤ. ၃. နမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢတမံၤလၢလၢဒီးကျဲးစးတဲဘၣ်ပုၤလၢအမၤစၢနတကတက့ၢ်. တလိၣ်အါန့ၣ်ဘၣ်.
--	---

တၢ်ကိၣ်တၢ်ခဲလၢကကဲထီၣ်သးသ့	တၢ်ဟ့ၣ်ကုၣ်ဟ့ၣ်ဖးအကျဲၤလၢပကဘၣ်မၤထွဲ
<ul style="list-style-type: none"> • (OSCC) One Stop Crisis Center တၢ်ဆါဟံၣ်တဖၣ်တအဲၣ်ဒီးဟံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဘၣ်ဘၢဘၢဘၣ် • တၢ်ဆါဟံၣ်တအိၣ်ဘူးဒီးဟံၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ကဲထီၣ်သးအလိၢ်ဘၣ်. • ပိၣ်မုၢ်ကရၢဒီး(OSCC)ကသံၣ်သရၣ်မုၢ်အပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်မၤသကိးတၢ်စု • ပိၣ်မုၢ်ကရၢမၤစၢပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိလံာ်အုၣ်သးတဖၣ်သ့ ဘၣ်ဆၣ်ကိၣ်ဒိမးလၢတၢ်ကမၤစၢပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအလံာ်အုၣ်သးတအိၣ်ဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လိၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> • ပိၣ်မုၢ်ကရၢဒီး (NGOs) တဖၣ်ကဘၣ်ဆဲးကျိးဒီးတၢ်ဆါဟံၣ်လၢအဟံၣ်ကဝီၤဒဲးဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးလိၣ်သးထီၣ်ဘိ. • ဆဲးကျိးဒီးပိၣ်မုၢ်အသကိးတၢ်ကရၢကရီ (Friends of women foundation) ဒ်သိးကဆိတလဲလိၣ်သးတၢ်ထံၣ်, တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ် ဖဲတၢ်ကိၣ်တၢ်ခဲအိၣ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်ဒ်သိးကဒုးအိၣ်ထီၣ် (OSCC) လၢအလိၢ်ဟံၣ်ကဝီၤဒဲးစုၣ်စုၣ် • ပိၣ်မုၢ်ကရၢဒီး (OSCC) ကသံၣ်သရၣ်ပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါတဖၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဖျၢၣ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်လိၣ်သးထီၣ်ဘိဒ်သိးကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်န့ၢ်ဟံၣ်လိၣ်သးဒီးအၢၣ်လိၤသကိးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤတဖၣ်လၢခဲခိၣ်လိၣ်အဘၣ်စၢ. • လၢတၢ်ကဆုထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢဆူညါအဂီၢ်တဲဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူ (NGOs) အအိၣ်. ပိၣ်မုၢ်ကရၢဒီး (NGOs) ခံဖုလိၣ်ကအိၣ်ဖျၢၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးလိၣ်သးဒ်သိးကသ့ၣ်ညါအမူၤဒါလၢကဘၣ်မၤဝဲတဖၣ်လၢတဖုဒီးတဖုအဘၣ်စၢ.

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်တၢ်စးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

တၢ်သိၣ်တၢ်သီခဲးဝဲခဲး

ပုၤဟးမၤတၢ်ဖိလၢအခၢၣ်လီၤကိၣ်ပုၤတဖၣ်သဲးစးခၢၣ်မ့ၣ်တဖၣ်ခိၣ်ဒီးခၢၣ်ခၢၣ်လၢကၢဒီးန့ၣ်တၢ်ကူၤခါယၤတၢ်ခိၣ်ခၢၣ်
ခိၣ်ချ့ၣ်ခၢၣ်ခၢၣ်ထွဲကွၢ်ထွဲန့ၣ်လီၤ.

- ပုၤကိၣ်ကၢဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကၢဒီးန့ၣ်တၢ်အံၤထွဲကွၢ်ထွဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - ပုၤဟးမၤတၢ်ဖိလၢအိၣ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအိၣ်ဒီးတဖၣ်ကူၤခါယၤတၢ်အသးလၢတၢ်ယၤတၢ်သန့အဖီလၢဒ်တၢ်ဟံၣ်န့ၣ်အသိးသ့ဝဲလီၤ.
- ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအလၢအိၣ်ဒီးတဖၣ်ကတၢၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်အပုၤပုၤလီၤ. စ့မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်လုၤတက့ၤတစီၤယု
န့ၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢ (NGO) မ့တမ့ၢ်တဲသကိးတၢ်ဒီး (Social welfare) လၢကမၤစၢၤလီၤတၢ်ဆါဟံၣ်အပုၤသအဂီၢ်သ့လီၤ.

တၢ်လၢကၢဒ်တၢ်မၤတဖၣ်မၤခၢၣ်မၤစးမၤတၢ်ရီၤတဖၣ်ခိၣ်ဝဲခဲးခါ

- တိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်မၤတရီၤတပါအမူးဆူကသံၣ်သရၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်တက့ၢ်.
- တဘၣ်ဆိတလဲနကူၤနသိး. လုၣ်ထံ မ့တမ့ၢ်ဆံၣ်ဆါတချုးလၢနလဲၤဆူတၢ်ဆါဟံၣ်အခါဒီးဘၣ်တဂ့ၤ.
- ကသံၣ်သရၣ်ကမၤက့ၢ်, သမံသမိးနၢဒီး ကကွဲးလံာ်ဖျါ (Report)လၢနဂီၢ်.
- ကသံၣ်သရၣ်ကဟ့ၣ်နၢဂီၢ်အူကသံၣ်လၢအဒိသဟးသးဒ်သိးကဒိသပုၤတူၢ်ဘၣ်တဖၣ်, သုတအိၣ်ထီၣ်ဒီးဟးသး
တဂ့ၤအဂီၢ်.
- တၢ်မ့ၢ်တဟ့ၣ်နၢဂီၢ်အူကသံၣ်လၢအဒိသဟးသးဘၣ်ဒီးနမ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဒီးဟးသးခိဖျါပုၤမၤတရီၤတပါနၢအယံ,နအိၣ်ဒီး
တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနကမၤလီၤတဲာ်နဖိအဖိးသဲးစးတၢ်ဘျုးအသိးသ့ဝဲလီၤ. (နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးမၤလီၤတဲာ်ဖိသၢပုၤ)
- ကသံၣ်သရၣ်ကသံကွၢ်နၢလမ့ၢ်နအဲၣ်ဒီးတိၣ်ထီၣ်တၢ်မူးအဲၣ်အံၤဆူပၤကီၢ်အအိၣ်ခါန့ၣ်လီၤ.
- နယုထၢလၢနကတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတဘျီယီသ့မ့တမ့ၢ်အိၣ်ခိးဒီးဆိကမိၣ်ဝဲနတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးလၢခံသ့ဝဲလီၤ.ပုၤတူၢ်ဘၣ်တဖၣ်
အသးနံၣ်မ့ၢ်စၢ်န့ၢ်(၁၈)နံၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ်နးနးကျဲၤကျဲၤဒီးအသးတဘၣ်လီၤဘၣ်စးတုၤဒဲးလဲၤအကစၢ်ဒဲးဆဲးတဲာ်
လီၤအသးတသ့ဘၣ်အဆၢကတီၢ်တၢ်ဆါဟံၣ်အပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါတဖၣ်အိၣ်ဒီးမူဒါလၢကဒုးသ့ၣ်ညါပၤကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

**တၢ်နီၣ်-မ့ၢ်ဘၣ်ဖုးတၢ်ဂံၢ်အဂ့ၢ်အဂၤလၢအတဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးတၢ်ဂံၢ်လၢအဖီခိၣ်ခါအံၤဘၣ်ဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တဖၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒဲးဝဲ
ဆၢတဲာ်လီၤအသးလၢကတဲဘၣ်ပၤကီၢ်မ့တမ့ၢ်တဲဘၣ်ပၤကီၢ်သ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.**

တၢ်ဆါဟံၣ်လၢအမၤမၤဖိသၢ်ဒီးပိၣ်မုၢ်ဖဲတၢ်တၢ်စုဆူၣ်ဒိၣ်တၢ်ကးအဆၢကၤတၢ် OSCC (One Stop Crisis Centre) ခံးတၢ်န့ၣ်မုၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်

OSCC မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိတခါလၢအဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးမုၢ်ဒါလၢကတူၢ်လိာ်အံးထွဲ ကွၢ်ထွဲပိၣ်မုၢ်ဒီးဖိသၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ဒိၣ်တၢ်ကးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆါဟံၣ်အဝဲအံၤကမၤကွၢ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ လၢနီၢ်ခိၣ်ဒီးနီၢ်သးခံကပၤလၢာ်, ပာ်ယာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဝဲသ့ၣ်မၤကွၢ်ဝဲတဖၣ်ဝံၤကွၢ်ထံဆိကမိၣ် ဝဲလၢကဘၣ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲဒီးမၤစၢၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢကျဲၣ်လဲၣ်, ဒီးအိၣ်ဒီးကရၢလၢကမၤယုၣ်မၤသကိးတၢ်, မၤစၢၤဘၣ် ဃးတၢ်မုၢ်တၢ်ရၢအဂီၢ်, ဟ့ၣ်ဟံၣ်ကဒုတစိၣ်တလီၢ်လၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်ဒီးမၤစၢၤဘၣ်ဃးကျိၣ်စုတၢ်လၢာ်ဘျုးလၢာ်စုသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆါဟံၣ်အဝဲအံၤမၤစၢၤဖိသၢ်ဒီးပိၣ်မုၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုဆူၣ်ဒိၣ်တၢ်ကးလၢကျဲၣ်ကိးကပၤဒဲးန့ၣ်လီၤ.

OSCC အပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်မုၢ်ကသံၣ်ကရၢ/မုၢ်ဒိၣ်စိ, ကသံၣ်သရၢ/မုၢ်လၢကွၢ်ထွဲပုၤဆါလၢသ့ၣ်လၢသးတကပၤမုၢ်ပုၤ ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတၢ်(counsellor), မ့ၢ်ဆူၣ်ချ့ ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဖျိထီၣ်တ့ၢ်လံတၢ်မၤလိ ဒီးမုၢ်ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤခိဖျိလၢက အံးထွဲကွၢ်ထွဲပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤမၤတဖၣ်

မၤကွၢ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢနီၢ်ခိၣ်မုၢ်ဂုၤအနီၢ်သးမုၢ်ဂုၤစ့ၢ်ကိး တကးဘၣ်အဝဲသ့ၣ်ကပာ်ယာ်ပုၤ တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဘၣ်ဘၢ ဒီးကူစါယါဘျုးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ဆါလၢအတူၢ်ဘၣ်ဝဲဒီး ကွၢ်ထံဆိကမိၣ်န့ၣ်တၢ်လၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတကၤအံၤအဂီၢ်အမုၢ်-

- ယုၤန့ၣ်ဟံၣ်ကဒုတစိၣ်တလီၢ်
- ဆဲးကျိးဒီးပၤကီၢ်လၢကတီၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢအဂီၢ်
- လူယုၤသ့ၣ်ညါပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်အကျိၤဒီးလဲၤအိၣ်သကိးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢအဟံၣ်ထီၣ်

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်တၢ်ဖိးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

လွံၣ်ပတီၢ်တပတီၢ် - ဝိၣ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရိၣ် (NGOs) တၢ်ဆိၣ်သ့ၣ်မၤစၢၤ

	လွံၣ်ပတီၢ်တပတီၢ်	ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢအခၢၣ်လီၤကိၣ်ပှၤတၢ်ဖိးသဲးတဖၣ်ခၢၣ်
၄၁	ဝိၣ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရိၣ် (NGOs) တၢ်ဆိၣ်သ့ၣ်မၤစၢၤ	<p>ဝိၣ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရိၣ် (NGO) တဖၣ်ခၢၣ်</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. မၤလီၤတၢ်ဖိသိး ပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ က အိၣ်ဘၣ်တၢ်လီၤလၢ အပူၤဖျဲးယုၣ်ဒီး ပှၤလၢ အမၤစၢၤတၢ်ဖိ ၂. သံကွၢ်ပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢ အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးမတၤလဲၣ်. ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ်အိၣ်သိးကအိၣ်ဘၣ်လဲၣ်ပှၤတၢ်ဖိလၢအဆၢအိၣ်လဲၣ်အသိးအကျိၤ. ၃. လဲၣ်ဟးအိၣ်သကိးပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးမၤစၢၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး (counseling) အိၣ်ထီၣ်အိၣ်လဲၣ်အိၣ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢ ၄. တဲဘၣ်အိၣ်တၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤလၢအကဲထီၣ်သးသ့တဖၣ်ခဲလၢဒ်သိးပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိယုၣ်ထၢကျဲၤကသ့အဂီၢ်ယုၣ်ဒီးတၢ်အစၢၤတၢ်ဘျုးတၢ်ဖျိၣ်လၢအကဲထီၣ်သးသ့သ့တဖၣ်ခဲလၢ ၅. ဟ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကဆိကမိၣ်ဒီးဆၢတဲၣ်လီၤအသးလၢကျဲၤတဘီၣ် ဒီးသံကွၢ်အိၣ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်. ၆. ယုၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ, တၢ်ကစီၣ်တခါဂ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအရၢဒိၣ်ဒီးကြးဝဲဘၣ်ဝဲ, လၢတၢ်ကရၢကရိၣ်အဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်အအိၣ်ဒီးတဘၣ်ပၣ်ဖျါထီၣ်အမံၤဒီးအိၣ်တၢ်လီၤဘၣ်. ၇. ကွဲးဖျါထီၣ်တၢ်မၤအသးလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ်ပၣ်ဖျါလံာ်က့ Report form အပူၤဒီးပၣ်အိၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ် <p>ပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. ဒ်သိးသးကဘၣ်လီၤဘၣ်စးက့အဂီၢ် ကထုးတၢ်ဆၢတီၢ်ဖးယံၤညါ ၂. သံကွၢ်အိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢန့ၣ်အိၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါတဖၣ်ဖဲန့ၣ်လိၣ်ဘၣ်အဆၢကတီၢ်

တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်လၢကကဲထီၣ်သးသ့သ့တဖၣ်	တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးက့ၣ်လၢပကတၢ်မၤထွဲတဖၣ်
<ul style="list-style-type: none"> • လၢပတၢ်ဆဲးကျိးဒီးတၢ်ကရၢကရိၣ်အဂၤတဖၣ်အဂီၢ်ပမ့ၢ်တဖၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဟဲကဲထီၣ်အသးတဖၣ်ဘၣ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကိၣ်ဒိၣ်မးလၢပကတၢ်န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤန့ၣ်လီၤ.. • ဝိၣ်မုၢ်တၢ်ကရၢကရိၣ်မ့ၢ် (NGOs) ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကကွဲးလံာ်ပၣ်ဖျါထီၣ် (Report) အဂီၢ်ဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> • ကိးဝိၣ်မုၢ်ကရၢ, တၢ်ကရၢကရိၣ်ပှၤလၢအမၤစၢၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ် လၢကအိၣ်ဖျိၣ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒ်သိးကယုၣ်လီၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. • မၤလိဘၣ်ယးတၢ်ကွဲးတၢ်ပၣ်ဖျါတၢ်မူး အလံာ်ပၣ်ဖျါ (Report)

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်တၢ်ဖိးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

ဖဲအပတီၢ်ဝဲအံၤ ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကဟံၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်သးလၢ ကဆဲးတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်ဆူညါ, ဘၣ်ဆၣ်အဝဲတၢ်ဖိထီၣ်ဒီးလၢကတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်အံၤဆူစံၣ်ညီၣ်ပိၣ်တုၤအလီၤဒီးဘၣ်. အဝဲဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤဆူ ပီၢ်ရီၤကရၢ, ပှၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယၢ်ခိးမံးရၣ်ဒီးပှၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်စိကမိၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢကဆဲးတီၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲအပတီၢ်ဝဲအံၤပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢကဆဲးမၤတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဆူညါကသ့ၣ်လဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ယဲၣ်ပတီၢ်ဝဲအပတီၢ်ဝဲ - ယဲၣ်ဖျါထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ဆူ ကရၢလၢကဆဲးမၤညီၣ်ပတီၢ်ဝဲ (အိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ဆူဒီးသး)

	ယဲၣ်ပတီၢ်ဝဲအပတီၢ်ဝဲ	ဖိၣ်မ့ၣ်ကရၢဒီး NGO အမူအခါလၢပှၤမၤတၢ်ဖိလၢကဆဲးမၤတၢ်ဂ့ၢ်ဆူဒီးသးတဖၣ်အခါ
၅.	ဖိၣ်မ့ၣ်ကရၢ မ့တမ့ၣ် NGO ယဲၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူကရၢလၢကဆဲးမၤညီၣ်ပတီၢ်ဝဲအခါ	<p>ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ</p> <p>၁. ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးဒီးတၢ်အုၣ်ကိၤသးအဂ့ၢ်အကျိၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဆူပိၣ်မ့ၣ်အတၢ်ကရၢကရိဒီး/မ့တမ့ၣ် ကျိၣ်တၢ်ပိၣ်ရီၤကရၢဒီး/မ့တမ့ၣ် ပှၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယၢ်ဘၣ်ယးတၢ်အကျိၤအကျဲၤ.</p> <p>ဖိၣ်ရီၤအမူအခါ</p> <p>၁. ကတဲၣ်ကတိၤန့ၢ်ပိၣ်ရီၤလၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်</p> <p>၂. ဆဲးကိးဒီးပဒိၣ်အပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဒီးသိးကယုၤကွဲးဒီးကဟ့ၣ်ယၢ်ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ, ပှၤအုၣ်ကိၤတၢ်ဖိ, တၢ်ကရၢကရိလၢအမၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢကပူၤဖျဲးအဂီၢ်လီၤ.</p> <p>၃. ဟံၣ်ဖျါထီၣ်(ရဲပှဲး)တၢ်သိၣ်တၢ်သိအဂ့ၢ်ဆူပိၣ်မ့ၣ်ကရၢဒီးပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအအိၣ်.</p> <p>ပှၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယၢ်ခိးမံးရၣ်အမူအခါ</p> <p>၁. အိၣ်ဒီးစိကမိၤလၢကသမံသမိးပဒိၣ်အပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအမၤတၢ်ဘၣ်ယးတၢ်မၤတခါအံၤ.</p> <p>၂. ဟံးန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယးတၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ယၢ်အိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးသိးတၢ်ကသုအိၣ်လၢတၢ်ဟးကတိၤစၢၤန့ၢ် Advocacy လၢပဒိၣ်အအိၣ်.</p> <p>၃. အိၣ်ဒီးစိကမိၤလၢကကွဲးပဒိၣ်အပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤ ဒီးသိးကသံကွၢ်သံဒီးတၢ်ဖိးတၢ်မၤအဂ့ၢ်အကျိၤ</p> <p>ပှၤလၢကဆဲးမၤတၢ်ဂ့ၢ်ဆူဒီးသးတဖၣ်အမူအခါ</p> <p>၁. မၤသကိးတၢ်ဒီးရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ(တၢ်မၤ)ရဲၣ်ရဲၣ် ဒီးဟ့ၣ်လီၤမူဒါဆူတၢ်ကရၢကရိလၢအပၣ်ယုၣ်တဖၣ်. တၢ်ကရၢကရိလၢအမၤတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤတဖၣ်ကဘၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဒီးမၤသကိးတၢ်မၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးဟံးမူဒါလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢတဖုဒီးတဖုအဘၣ်စၢၤန့ၢ်လီၤ.</p> <p>ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအမူအခါ.</p> <p>၁. ဆၢတဲၣ်လီၤသးလၢဆူညါတပတီၢ်ကဆဲးမၤတၢ်မနုၤလဲၣ်.</p>

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်တၢ်ဖိးအာတၢ်ဖိး “ARM”

တၢ်ဂ့ၢ်ကိၤလၢကတၢၢ်ထီၣ်သးသ့	ကၠုၤလၢပကတၢၢ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၤ
<ul style="list-style-type: none"> • တၢ်ကရၢကရိၤလၢအမၤတၢ်တဖၣ်ကအိၣ်ဒီးအတၢ်မၤဒၣ်ဝဲအယီၤ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆၢကတၢၢ်လၢကမၤန့ၢ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤဒ်ပဆၢမ့ၢ်လၢအသိးန့ၣ် တလၢထီၣ်ပျဲထီၣ်ဘၣ် • ပိၣ်မ့ၢ်ကရၢတအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကကွၢ်ထွဲသမံးသမိးတၢ်မူးအံၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး ဒ်အပတီၢ်တဆိဘၣ်တဆိအသိးဘၣ်. • ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်ပှၤတူၢ်အိၣ်ဒီးခိၣ်န့ၢ်တၢ်ကိတၢ်ခဲ (mentally), ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိသၣ် ပှၤတူၢ်အံၤတဖၣ်ဆၢတၢ်လီၤအသးလၢအကတၢၢ်ဒၣ်ဝဲတသ့ဘၣ်. • တၢ်ဂ့ၢ်ကိၤဒီးတၢ်အိၣ်သးလၢအကတၢၢ်ထီၣ်အသးတဖၣ်အံၤကရၢလီၤအသးဆူတၢ်ကစီၣ်အအိၣ်ဖဲတၢ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤအဆၢကတၢၢ်. 	<ul style="list-style-type: none"> • ဟံးန့ၢ်တၢ်ဆၢကတၢၢ်လၢကတၢၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးတၢ်ဘၣ်ယး (ARM) အဂ့ၢ်အကျိၤ ဒီးနီၤလီၤသကိးတၢ်လဲၤခိဖျိၤလၢပုၤတၢ်ပုၤ ဒ်သိးတၢ်ကဆိတလဲဒီးထၢန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၤအဂီၢ်လီၤ. • ဟ့ၣ်တၢ်မၤလိဆူပိၣ်မ့ၢ်ကရၢ, ဘၣ်ယးဒီးတၢ်သမံးသမိးတၢ်ဂ့ၢ်ကိၤ. • တၢ်မၤတရီၤတပါမ့ၢ်ကဲထီၣ်သးလၢပှၤအံၤတဖၣ်အကျိၤဒီးတၢ်မူးဝဲအံၤတၢ်ဟံးပနီၣ်အိၣ်အမ့ၢ်တၢ်မၤတရီၤတပါနီၣ်နီၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအကတၢၢ်ထီၣ်သးတဖၣ်, တၢ်ကဘၣ်တီၣ်ထီၣ်အိၣ်ဆူစံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၤန့ၣ်လီၤ. - တၢ်ကဘၣ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်, အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤတၢ်ဒီးပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဘူးအတၢ်ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကဆဲးမၤတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအဂီၢ်လီၤ. - တဲၤစၢၤန့ၢ်ပဒိၣ်ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဒ်သိးကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိလၢကဒိသဒီးကွၢ်ထွဲန့ၢ်ပှၤတၢ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢပှၤဟံးန့ၢ်တၢ်ကစီၣ်ဖိတဖၣ်အအိၣ် - အိၣ်ဖျိၣ်ဒီးပှၤလၢအမၤတၢ်ဘၣ်ယးတၢ်ကစီၣ်အတၢ်မၤ (media) လၢကယုကျဲၤအဂ့ၢ်ကတၢၢ်ဒ်သိးကမၤတၢ်ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဘၣ်ယးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးအဂ့ၢ်

ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်, ဒ်သိးကတၢၢ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤလၢကတၢၢ်ထီၣ်သးဒီးခိၣ်န့ၢ် တၢ်လၢကတၢၢ်ထီၣ်သးသ့ၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၤန့ၣ်လီၤ.

ပှၤလၢလံာ်အုးသးအိၣ်

- ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိ မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲန့ၢ်လီၤကီၢ်ပှၤတဖိးသဲးဘၣ်ဆၣ် အိၣ်ဒီးလံာ်အုးမ့ၢ် (ပှၤမၤတၢ်ဖိအလံာ်အုးသးမ့ၢ်တဖၣ် လံာ်အုးသးတမံးလၢလၢကတၢၢ်ထီၣ်တၢ်ပိၣ်ထုးထီၣ်ဟ့ၣ်လီၤ.)
- အဝဲလဲၤထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤအံၤ လၢစံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၤသ့ဒီး အိၣ်ဆိးဝဲစဲကီၢ်ပှၤလၢအဖိးသဲးစးဖဲအလံာ်အုးသးအမ့ၢ်န့ၢ်မ့ၢ်သီတချုးလၢဒ်ဒီးအခါသ့န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ပှၤလၢအဖိးသဲးစးဖဲအလံာ်အုးသးန့ၢ်ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်မူးတၢ်ရၢၤအဆၢကတၢၢ်ဘၣ်ဆၣ်ပှၤဆိးကါအိၣ်တန့ၢ်လၢလၢပှၤပှၤဘၣ်အယီၤမ့ၢ်တၢ်ကိၤဒိၣ်မးလၢတၢ်ကအုၣ်ကါအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလီၤ.

ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢလံာ်အုးသးမ့ၢ် (န့ၢ်လီၤကိၤပှၤတဖိးသဲးစး) ခိၣ်န့ၢ် တၢ်လၢကတၢၢ်ထီၣ်သးသ့ၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၤန့ၣ်လီၤ.

ပှၤလၢလံာ်အုးသးအိၣ်

တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟဲန့ၢ်လီၤကီၢ်ပှၤတဖိးသဲးဘၣ်ဒီးအလံာ်အုးသးတအိၣ်နီၣ်တမံးဘၣ်တဖၣ်ဟဲန့ၢ်လီၤကမ့ၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိ အယီၤ အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကတၢၢ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢစံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအအိၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သန့ကတၢၢ်သိၣ်တၢ်သိလၢအဖိးသဲးစးဒီးကဟံးလီၤန့ၢ်အိၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢၤအဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. NGOကဘၣ်ကဲန့ၢ်ခါစးလၢပဒိၣ်ဒီးပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အဘၣ်စၢၤလၢတၢ်ထဲသိးတုၤသိးဒီးတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီအပှၤလၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. NGO အပှၤဘၣ်ဒါဘၣ်ဒါတဖၣ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ဆုၤက့ၤပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒ်သိးပှၤမၤတရီၤတပါတၢ်တကတပိၣ်ထွဲအခံးမၤပှၤမၤဖုးအိၣ်ဘၣ်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၣ်တၢ်ဖိးအတၢ်အိၣ် “ARM”

	<p>ပၤကတိၤအမုၢ်အခါ.</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. လၢတၢ်သံက့ၢ်သံဒီး, သမံသမိးတၢ်အဂီၢ် ရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်တၢ်လီၤလီၤဆီဆီ, အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ, ပၣ်ယုၣ်တၢ်ကိးဒီးပၤကတိၤမုၢ်, ဂ့ၢ်ဝီပုၤမၤတၢ်ဖိးပုၤကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်. ၂. ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအသးမ့ၢ်ဖၢန့ၢ်ဒီး(၁၈)နံၣ်ဒီးရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီပုၤမၤတၢ်ဖိ, ပုၤအံးထွဲက့ၢ်ထွဲတၢ်ဖိဒီးကသံၣ်သရၣ်လီၤလီၤဆီဆီ. ၃. သမံသမိးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢတၢ်ယုးယိၣ်ပၣ်ကဲအပူၤဒီးအုၣ်ကီၤသးလၢအတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်. ၄. ဖးဒုးသ့ၣ်ညါလံာ်သမံသမိးအံၤဆူပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးဟ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်ကကတိၤကျိၣ်ထံန့ၢ်အိၣ်အဂီၢ်. ၅. သမံသမိးက့ၢ်ထွဲပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ, တၢ်အိၣ်ကဒုလီၤဒီးမၤစၢၤအိၣ်, လၢတၢ်ပူၤဖျဲးအဂီၢ်ဒ်အလိၣ်ဘၣ်ဝဲအသး.
--	---

တၢ်ကတိၤတၢ်ဒ်လၢကကဲးတၢ်ဒ်သးသ့	ကရဲၣ်လၢပကမဃၣ်လီၤတၢ်ဒ်တၢ်ကတိၤ
<ul style="list-style-type: none"> • ပၤကတိၤဝဲၤဒးတဖၣ်အါတက့ၢ်ပၤကတိၤမုၢ်တအိၣ်ဘၣ်. • ညိန့ၢ်ပၤကတိၤတဖၣ်တန့ၢ်ပၤပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်ဒီးကဘၣ်သံက့ၢ်သံဒီးတၢ်သံက့ၢ်လၢအကြးအဘၣ်ဒ်လဲၣ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ. • ပၤကတိၤဝဲၤဒးတအိၣ်ဒီးတၢ်လီၤလီၤဆီဆီလၢကသမံသမိးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်ဘၣ်. • ပၤကတိၤတဖၣ်တအိၣ်ဒီးလၢ ပုၤကကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်ဘၣ်. ဒီးတဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢဖးဒုးသ့ၣ်ညါက့ၢ် လံာ်သမံသမိးအံၤဆူပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအအိၣ်ဘၣ်. • မၤလီၤတၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်ပူၤဖျဲးလၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်. 	<ul style="list-style-type: none"> • ဟးကတိၤန့ၢ်တၢ်ဒ်သးပၤကတိၤဝဲၤဒးခဲလၢကအိၣ်ဒီးပၤကတိၤမုၢ်လၢတၢ်လီၤကိးတိၤဒီး. • ဟ့ၣ်ပၤကတိၤတၢ်မၤလိဘၣ်ယး တၢ်သုတၢ်စုအုၣ်ခိၣ်တကးလၢအထီၤဒါပိာ်မုၢ်တဖၣ် • ဆိၣ်ထွဲ မၤစၢၤဒီးကတိၤန့ၢ်တၢ်လၢပၤကတိၤအဝဲၤဒးဒ်သးကအိၣ်ဒီးတၢ်လီၤလီၤဆီတတိၤတိၤလၢအိၣ်ဒီးမဲာ်ထံကလၢဒီးန့ၢ် VDO ဝဲတၢ်သမံသမိးဖိဖိသ့ၣ်ဒီး ပိာ်မုၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်စုအုၣ်ခိၣ်တကးတဖၣ်အဂီၢ်. • ဝဲပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပုၤအုၣ်ကီၤတၢ်ဒုးန့ၢ်ပုၤမၤကမုၢ်တၢ်အခါ ကြးအိၣ်လၢဒးလၢအိၣ်ဒီးမဲာ်ထံကလၢလၢပုၤကတိၤဒီးထံၣ်သ့ထဲတခါပၤဒ်သးအသုတထံၣ်လိာ်သးဒီးပုၤမၤကမုၢ်တၢ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. • တၢ်သံက့ၢ်တဖၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်သံက့ၢ်လၢအညိၣ်ဒီးတဘၣ်မ့ၢ်တၢ်သံက့ၢ်လၢအမၤဆါမၤဘၣ်ဒ်သ့အသးဘၣ်. • အဒိ-ဒးလီၤဆီမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၢ်တၢ်ကဘၣ်ကျဲၤန့ၢ်ဒးလၢအဂၤတဖျၢၣ်ဒီးကဘၣ်အိၣ်ဒီးလီၤဆုၣ်တိၤဒီးစီၢ်နီၤခိၣ်လၢလၢပျဲၤပျဲၤ. • ပၤကတိၤကဘၣ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်တၢ်စးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

တၢ်သိၣ်တၢ်သီၣ်ခဲၣ်ခဲၣ် ဟ့ၣ်မၤတၢ်ဖိလၢအပဲၤန့ၣ်လီၤကိၤပူၤတဖၣ်သဲးတဖၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်တၢ်သီၣ်တၢ်သီၣ်အဖိလၢလီၤ.ပုၤတၢ်လၢလၢအဘၣ်တၢ်မၤဆါအီၤ, မၤအီၤနးနးကျဲၤမ့ၢ်တၢ်မၤဆါ, တၢ်မၤအါမၤသီၣ်အီၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တဲၤဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးလဲၤခိဖျိသဲးတၢ်ဘျုးတၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်လီၤ.

- ပုၤကိးကဲးလၢအိၣ်ဆိးလၢကိၤကိၣ်တဲၤပူၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအိၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဒိသၢလၢကိၣ်တဲၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီၣ်အဖိလၢလီၤ.ပုၤတၢ်လၢလၢအဘၣ်တၢ်မၤဆါအီၤ, မၤအီၤနးနးကျဲၤမ့ၢ်တၢ်မၤဆါ, တၢ်မၤအါမၤသီၣ်အီၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တဲၤဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးလဲၤခိဖျိသဲးတၢ်ဘျုးတၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်လီၤ.

တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်ဘၣ်သးတၢ်မၤတရီၤတဖၣ်အဂၢၢ်အဂၢၢ်

- လဲၤဆူပၤကိၤအဝဲၤဒီးတဲၤဖျါထီၣ်တၢ်မၤတရီၤတဖၣ်.လဲၤစိၣ်ယုၣ်ဒီးကသံၣ်သရၣ်အတၢ်ပၢ်ဖျါ.အဂ့ၢ်ကတၢ်န့ၣ်လဲၤအီၤလၢပၤကိၤအဝဲၤဒီးတဲၤဖျါထီၣ်တၢ်မၤတရီၤတဖၣ်. မ့ၢ်တၢ်န့ၣ်လဲၤလၢ ၁-၃သီအတီၢ်ပူၤသ့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်လဲၣ်ဂ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနကပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤလၢသၢလၢအတီၢ်ပူၤသ့ၣ်ဒၣ်န့ၣ်လီၤ. (စးထီၣ်လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးအမ့ၢ်န့ၣ်)
- ပၤကိၤကသံၣ်ကွၢ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်သးတၢ်မၤတရီၤတဖၣ်အဂၢၢ်အဂၢၢ်ဒီးပုၤမၤတရီၤတဖၣ်တၢ်တဂၤအဂ့ၢ်အကျိၤ.
- ပုၤအုၣ်ကိၤသးကဘၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်ဆူပၤကိၤအဝဲၤဒီးမ့ၢ်ပၤကိၤကဘၣ်လဲၤသံကွၢ်ဒီးသမံသမိးအီၤ.
- ပၤကိၤကဘၣ်ဖိၣ်ပုၤမၤတရီၤတဖၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်တမ့ၢ်ဟ့ၣ်လီၤလံာ်တၢ်ကလုာ်လၢပုၤကဘၣ်ဖိၣ်ပုၤမၤတရီၤတဖၣ်တၢ်ဖိ.
- ပၤကိၤကဘၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်ဆူပီၢ်ရီၤအိၣ်လၢကတီၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်အဂီၢ်လီၤ.

ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်ဒီးပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ် (၁၈) န့ၣ်.

- လၢတၢ်မၤကမၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီၣ်, အဆၢဒိၣ်(၂၀) (၁၉၉၇)န့ၣ်အပူၤပၢ်ဖျါထီၣ်လဲၤပၤကိၤအဝဲၤဒီးကိးကဲးကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်လီၤလီၤဆိတတီၤတီၤလၢတၢ်ကသမံသမိးပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပုၤအုၣ်ကိၤတၢ်ဖိလၢအသးစၢ်န့ၣ်ဒီး(၁၈)န့ၣ်တဖၣ်.
- ဝဲတၢ်သမံသမိးအဆၢကတီၢ်, ကမ့ၢ်ဂ့ၢ်ပီပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးကမ့ၢ်ပုၤတီၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးကိးကဲးယုၣ်ဒီးပၤကိၤပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါ (မ့ၢ်သ့အိၣ်ဒီးလၢပၤကိၤမုၢ်တဖၣ်ကအိၣ်)
- ပၤကိၤအဝဲၤဒီးခဲလၢ် ကဘၣ်အိၣ်ဒီးဒီးလီၤဆိလၢတၢ်ကသမံသမိးပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပုၤအုၣ်ကိၤတၢ်ဖိဒီးပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါ ဝဲန့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢဖိသၣ်န့ၣ်န့ၣ်အီၤသ့
- ဒီးလီၤဆိအဂီၢ်ပုၤတၢ်ကပၤကဘၣ်အိၣ်ဒီးမဲၣ်ထံကလၢလၢပုၤကထံၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ် တၢ်ကဘၣ်ဒိယၢ်တၢ်ဂီၤမူၣ်သိးတၢ်ကမၤလီၤတၢ်တၢ်ပုၤဖျဲးဝဲတၢ်သမံသမိးအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ် ပုၤအုၣ်ကိၤတၢ်ဖိမ့ၢ်ဘၣ်တဲၤဖျါထီၣ်ပုၤမၤတရီၤတဖၣ်တၢ်တဂၤအဂ့ၢ်အကျိၤဒီးကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၤလၢမဲၣ်ထံကလၢအိၣ်တကပၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ကျဲၤလၢအဂၢၢ်အမ့ၢ် ဝဲအဝဲသ့ၣ်တက့ၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်လိာ်သးဘၣ်ယၢ်ခိယၢ်ခိအလီၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤဖိသၣ်လၢတၢ်ဘၣ်တၢ်တဂၤ တၢ်ကဘၣ်ဒိသၢအီၤဒ်သိးအသုတထံၣ်လိာ်ဘၣ်အသးဒီးပုၤလၢအမၤတရီၤတဖၣ်တၢ်တဂၤအဂီၢ်ဒီးတၢ်သုတသံကွၢ်အီၤတၢ်သံကွၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်ဝဲတမ့ၢ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.
- ပၤကိၤတၢ်ပိးတၢ်လီၤမ့ၢ်တအိၣ်လၢလၢပုၤပုၤဘၣ်န့ၣ်, ပၤကိၤအဝဲၤဒီးကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်လီၤလီၤဆိဆိအဂၤတတီၤတီၤဒီးကဘၣ်အိၣ်ဒီးလီၤဆုၣ်နီၤ.စီၢ်နီၤခိၣ် လၢပုၤလၢကဘၣ်ဟဲတဲၤတဖၣ်အဂီၢ်. ဝဲအလီၤခဲပၤကိၤကဘၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပၤကိၤကကွဲးလံာ်ပၢ်ဖျါ, တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်တနီၤနီၤပၤကိၤကယုၣ်အိၣ်လိး လၢတၢ်ကဟ့ၣ်ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကၣ်က့ၤအဂီၢ်.ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိကတူၢ်လိာ်စ့အိၣ်လိးဒီးပတုာ်ကွံာ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်.မ့ၢ်တမ့ၢ်အဝဲကဂ့ၢ်လိာ်ဒီးဆဲးတီၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်အံၤဆူစံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၤသ့စ့ၢ်ကိးလီၤ. ပၤကိၤတအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဟ့ၣ်က့ၣ် (တၢ်ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိး) လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၢ်အဖိလၢအသိးဘၣ်.

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်တၢ်ဖဲးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

	နွံပတီၢ်တပတီၢ်	ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအပဲၤန့ၣ်လီၤကိၣ်ပုၤတဖိးသဲးတဖၣ်အတီၢ်
၇.	တၢ်ဖိၣ်ထွဲထီၣ်ပၤကိၣ်အတီၢ်ဖဲးတၢ်မၤ	<p>NGOs အမူအခါ</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါဒီးကွၢ်ထွဲပၤကိၣ်အတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒ်သီးတၢ်မူးတၢ်ရၢ်သုတဖၣ်ခံတဂူ ဒီးတၢ်ဟံးန့ၣ်ဂ့ၢ်ဝီလၢအကြးကၢကိၣ်တက့ၢ်. ၂. ကဲထီၣ်ပုၤဆဲးကျိးတၢ်ဖိလၢပၤကိၣ်,ပိၣ်မုၢ်ကရၢဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဘၣ်စၢ. ၃. ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်တူၢ်လိာ်လၢကဟံးန့ၣ်စ့အိၣ်လိးဒီး ကဘၣ်ဆိၣ်ထွဲ မၤစၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအတၢ်လိာ်ဘၣ်လၢတၢ်ကဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိးလၢအဂ့ၢ်ဒီးအကြးကတၢ်န့ၣ်လီၤ. ၄. ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤလၢလၢတၢ်တမၤအိၣ်ဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါဒီးတတိတလိာ်ဘၣ်ဆုဒီကလုာ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကမံတံၤ (NHRC) National Human Right committee) အအိၣ် မ့တမ့ၢ် စးထီၣ်ဟံးန့ၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်လၢပၤကိၣ်လၢအမၤကမၣ်တၢ်တဂၤအံၤအဖီခိၣ် ဒီးတၢ်ကမၣ်လၢအမၤကမၣ်ဝဲတဖၣ်အမ့ၢ် (တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးတမံၤလၢလၢ) <p>ပၤကိၣ်အမူအခါ.</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. သမံသမိးတၢ်မူးတၢ်ရၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီးထၢဟံၣ်ဖျိတၢ်အုၣ်ကိၣ်သးတဖၣ်. ၂. ဖဲတၢ်သမံသမိးပုၤအုၣ်ကိၣ်တၢ်ဖိအခါမ့ၢ်လိာ်ဘၣ်ပုၤလၢကကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်ဒီးယုန့ၣ်အိၣ်တက့ၢ်. (မ့ၢ်လိာ်ဘၣ်) ၃. ဖိၣ်ယာ်ပုၤမၤကမၣ်တၢ်ဖိ ၄. မၤထွဲစံၣ်ညီၣ်ပိတုအကျိၤအကျဲၤလၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီအပူၤ ၅. တၢ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်က့ၤစ့အိၣ်လိးလၢတၢ်မူးတၢ်ရၢ်အဂီၢ်သၢပူၤန့ၣ်,ပၤကိၣ်ကဘၣ်ကဲပုၤတၢ်ဘၣ်စၢဖိဖဲတၢ်တၢ်ပိၣ်သကိးအဆၢကတီၢ်.

နွံပတီၢ်တပတီၢ် - တၢ်ဖိၣ်ထွဲထီၣ်ပၤကိၣ်အတီၢ်ဖဲးတၢ်မၤ

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၣ်က့ၢ်တၢ်ခဲးအတၢ်အိၣ် “ARM”

တၢ်ကိၣ်တၢ်ခဲးလၢကကဲးအိၣ်သးသ့သ့ၣ်တဖၣ်	ကျဲပကလၢသ့ၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်
<ul style="list-style-type: none"> • ပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဒီးပှၤအုၣ်ကိၤသးတဖၣ်ပှၤလၢက တဲဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူပၤကိၣ်အအိၣ်. • တၢ်အိၣ်ကျိၣ်အိၣ်စ့.ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပှၤမၤတရီၤတပါတၢ်ဖိကဟ့ၣ်ပၤကိၣ်စ့မ့တမ့ၢ် ပှၤမၤတရီၤတပါတၢ်အဟံၣ်ဖိယိဖိကဟ့ၣ်ပၤကိၣ်အစ့. • လၢတၢ်လိၢ်တနီၤနီၤအပူၤန့ၣ်မ့ၢ်လၢပၤကိၣ်တဖၣ်ကွၢ်မဲၣ်တၢ်အယိမၤထွဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤစ့ဒိၣ်မးဒိဖျါလၢ (မ့ၣ်ခွါတၢ်လိၤဆိ, တိၤပတိၢ်ဒီး တၢ်ကွၢ်တလိၤပှၤ) • စ့အိၣ်လိၤလၢပဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤအိၤတဖၣ်ပမ့ၢ်ပၢ်ယၢ်လၢပနီၢ်ကစၢ်အအိၣ်ဒီးကဲထီၣ်တၢ်လိၤပျံၤသ့လိၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> • NGOs ကဘၣ်ဟူးဂဲးဒီး ကွၢ်ထွဲပၤကိၣ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤဒီးပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်ကျိၣ်အိၣ်စ့တမံၤလၢလၢအဝဲသ့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢကဲထီၣ်အသးဆူတၢ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ကျိၣ်အိၣ်စ့ကရၢအအိၣ် (Anti corruption agency)

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၣ်တၢ်ခဲးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

တၢ်ဂၢၢ်တၢ်ခဲးလၢကကဲးတၢ်သးသ့တဖၣ်.	ကရဲလၢပကတၢ်တၢ်ခဲးတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ခဲး.
<p>ခိဖျိကရၢအါဖုပၣ်ဟ့ၣ်အပီ</p> <ul style="list-style-type: none"> • တၢ်ဆဲးကျိးလိာ်သးဒီးတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်စၢန့ၣ် တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အိၣ်ထီၣ်သ့. • ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအတၢ်မုၢ်လၢတဖၣ်တၢ်တဒိကန့ၣ်အိၤ, တၢ်တဟ်ကဲးအိၤဒီးတူၢ်လိာ်အိၤဘၣ်. • ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပိာ်မုၢ်ကရၢကဟ်ပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိပူၤဖျဲးဖျဲးအဂီၢ် တၢ်လိာ်တၢ်ကျဲးတအိၣ်ဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> • ပိာ်မုၢ်ကရၢအါအမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိၤလၢအဘူးကတၢ်ဒီးပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအသိး ကြးမ့ၢ်ကရၢအကါဒိၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးမုၢ်လၢကတဲးန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ တၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်အမံၤလၢလၢအခါမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လိၤ. • ကြးမၤသကိးတၢ်ဒ်သိးကယုန့ၢ်တၢ်လိာ်လၢအပူၤဖျဲးလၢပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအဂီၢ်.

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်တၢ်ဖိးအာတၢ်ဖိး “ARM”

	ခွဲပတီၢ်တပတီၢ်	ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအမဲၤန့ၣ်လၢကိၣ်ပုၤတဖိးသဲး
၉၀	လဲၤတၢ်ဖိတၢ်ဖိတၢ်ဖိတၢ်ဖိ တၢ်ဖိတၢ်ဖိ	<p>NGOs အမူအခါ</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. NGOs မ့တမ့ၢ်ပိၣ်မ့ၢ်အတၢ်ကရၢကရိၤသုးကျဲၤန့ၣ်ပုၤတၢ်ဖိတၢ်ဖိဒီးပုၤအုၣ်ကိၣ်သးအတၢ်လိၣ်ဘၣ်နီၣ်နီၣ်(တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်,တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး,တၢ်ကူတၢ်သိး,) ၂. ရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအတၢ်လၢၣ်ဘျီလၢၣ်စ့ၤဆူစံၣ်ညီၣ်ပိတုအလီၤ ၃. ကဲထီၣ်န့ၣ်ပုၤဆဲးကျိးတၢ်ဖိလၢပီၤရီၤဒီးပိၣ်မ့ၢ်ကရၢအဘၣ်စၢ. ၄. မၤလီၤတၢ်ဖိသိးစံၣ်ညီၣ်ကိၣ်ကကျဲၤန့ၣ်ပုၤကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်စ့ၤကိး, ဒ်န့ၣ်အသိးစံၣ်ညီၣ်ပိတုအလီၤကြားဟ့ၣ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအလဲဒီးပုၤကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်အလဲန့ၣ်လီၤ. အဖိ-အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တသုးကျဲၤတခါ မုၢ်အိၣ်လၢနကသုးကျဲၤန့ၣ်ပုၤကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်, တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတၢ်လၢၣ်ဘျီလၢၣ်စ့ၤလၢတၢ်ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ကိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.. ၅. လဲၤဆူပုၤတၢ်ဖိဆူစံၣ်ညီၣ်ပိတုအလီၤ. <p>တီၢ်ရီၤအမူအခါ.</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁) ကဲထီၣ်ပုၤတၢ်ဖိတၢ်ဖိခၢၣ်စးလၢစံၣ်ညီၣ်ပိတုအလီၤ. ၂) တဲဘၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုအကျိၤအကျဲၤဆူပုၤတၢ်ဖိဒီးပုၤလၢလဲၤယုၣ်တၢ်ဒီးပုၤတၢ်ဖိတၢ်ဖိ. ၃) ကဲထီၣ်ပုၤဆဲးကျိးတၢ်ဖိလၢပိၣ်မ့ၢ်ကရၢ, စံၣ်ညီၣ်ပိတု ဒီး NGO အဘၣ်စၢ. <p>ကိၣ်အမူအခါ</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. သမံသမိးပုၤအုၣ်ကိၣ်တၢ်ဖိ, ပုၤတၢ်ဖိတၢ်ဖိဒီးပုၤမၤကမၢ်တၢ်ဖိ ၂. သ့ၣ်န့ၣ်ပုၤသီလၢတၢ်ကထံၣ်လိၣ်သးလၢခံတၢ်အဂီၢ် ၃. တၢ်ထီၣ်မူးထီၣ်ရၢလၢအလီၤခံကတၢ်တၢ်ဖိန့ၣ်စံၣ်ညီၣ်ကိၣ်ကဘၣ်စံၣ်ညီၣ်တၢ်လၢ အဝဲမ့ၢ်ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ကမၢ် မ့တမ့ၢ် တအိၣ်ဒီးတၢ်ကမၢ်ဘၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကမၢ်တခါ ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ကမၢ်န့ၣ်လီၤ.

ခွဲပတီၢ်တပတီၢ် - ၉၀ တၢ်ဖိတၢ်ဖိတၢ်ဖိတၢ်ဖိတၢ်ဖိတၢ်ဖိ

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၣ်က့ၢ်တၢ်ခဲးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

တၢ်ကိၤတၢ်ခဲးလၢကကဲၤတၢ်သးသ့တဖၣ်	တၢ်ဟ့ၣ်က့ၢ်ခၢကတဖၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> လၢပိၣ်မ့ၢ်ကရၢအပူၤပိၣ်မ့ၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါအိၣ်စ့ၤ ဂၤလၢကလဲၤဆူစံၣ်ညိၣ်ပိတုၤအလီၤဒီးဆိၣ်ထွဲၤ မၤစၢၤပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိၤ ဒီးမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကတိၤက့ၢ်တၢ်ဘၣ် ကျိၣ်တဘၣ်ဘၣ် မ့တမ့ၢ် မ့ၢ်ပုၤလၢအတဖၣ်သဲးစးဘၣ်အယံၤလဲၤထီၣ်က့ၢ်လီၤတသ့ဘၣ်လီၤ. 	<ul style="list-style-type: none"> ကတိၤန့ၢ်တၢ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိၤလၢအဟဲၤန့ၢ်ကိၤပူၤတဖၣ်သဲးစးတဖၣ်အဂီၢ်ဒ်သိးတၢ်ကဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိၤအလံာ်အုၣ်သးလၢအဖိးသဲးစးဒီးတၢ်ကဘၣ်သိၣ်လိၤန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢက့ၢ်တၢ်ဘၣ်ကျိၣ်န့ၢ်လီၤ. ဖူးမၤလိၤန့ၢ်က့ၢ်တၢ်ဘၣ်ကျိၣ်, က့ၢ်တၢ်ဘၣ်သိၣ်တၢ်သိၣ်ဆူပုၤဟးမၤတၢ်ဖိၤတဖၣ်အအိၣ် မ့တမ့ၢ် ပိၣ်မ့ၢ်ကရၢအပူၤမၤတၢ်ဖိၤဒ်သိးကန့ၢ်ပၢ်က့ၢ်တၢ်ဘၣ်ကျိၣ်အဂီၢ် ကတိၤန့ၢ်တၢ်လၢပုၤဟးမၤတၢ်ဖိၤတဖၣ်အဂီၢ် ဒ်သိးကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ကဒုအလီၤတစီၢ်တလီၢ်အဂီၢ် ကတိၤန့ၢ်တၢ်ဒ်သိးတၢ်ကတူၢ်လိၣ်ပုၤဟးမၤတၢ်ဖိၤတဖၣ်လၢကပၣ်ယုၣ်လၢပုၤဟ့ၣ်က့ၢ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဘၣ်သးတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်အကျိၤတက့ၢ်

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၢ်တၢ်ဖိးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

	အပေဇီၣ်တခေံ	ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢအယဲၣ်န့ၣ်လီၤပဏီၣ်ပုၤတဖိးသဲး
၁၀.	<p>မံၣ်ညီၣ်ဖိတုၤတၢ်ဆၢတၢ်ခဲၣ်ပံၤအလီၤ</p>	<p>NGOs ခိးပိၣ်မ့ၣ်ကရၢအမူအခါ.</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. ကွဲးလံာ်ပာ်ဖျါလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ယးတၢ်မူးတၢ်ရၢတၢ်တၢ်အံၤအကျိၤအကျဲၤ ၂. တၢ်ပိၣ်သကိးခိးပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢတၢ်ကသုလံာ်မၤနီၣ်မၤယါအံၤလဲၣ်အဂ့ၢ်တက့ၢ်. ၃. တၢ်မူးတၢ်ရၢလၢအတနၢတၢ်ဘၣ်တဖၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးခိးပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိဘၣ်ယးကျဲၤလၢအဂၤလၢကကဲထီၣ်သးသ့(တၢ်ကစီၣ်, တၢ်ကွဲးပတံထီၣ်လံာ်) ၄. တၢ်မ့ၢ်ဆုၤက့ၤပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိခိးဆဲးကျိးခိးပၤကီၢ်ဒ်သိးကကွၢ်ထွဲတၢ်ဆုၤက့ၤပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိလၢကျဲၤကတီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. ၅. ပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး (counseling) ခိးမၤစၢၤဒံးအိၤတက့ၢ်. <p>ပၤပဏီၣ်လၢအသမံးသမိးပှၤခိးပဏီၣ်ဆၢတဖၣ်အမူအခါ</p> <ol style="list-style-type: none"> ၁. ပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်မ့ၢ်တမၤပှၤမၤတၢ်ဖိအလံာ်အုၣ်သးဘၣ်ခိးမ့ၢ်ပှၤလၢအန့ၣ်လီၤကီၢ်ပှၤတဖိးသဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အယိပၤကီၢ်ကဆုၤကၤဒါက့ၤပှၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိအံၤလၢအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၤဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

အပေဇီၣ်တခေံ - မံၣ်ညီၣ်ဖိတုၤတၢ်ဆၢတၢ်ခဲၣ်ပံၤအလီၤ

တၢ်အကျိၤအကျဲလၢအဟ့ၣ်တၢ်ခဲးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

တၢ်ကိၤတၢ်ခဲလၢကကဲထီၣ်သးသ့	ကၠုၤလၢတၢ်ကယုၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်ကိၤအခိၣ်.
<ul style="list-style-type: none"> • တၢ်ဖျိတၢ်ခိၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်တဲာ်တဖၣ်, တကၢၤကိၣ်ဒီးတၢ်ကမၣ်ဘၣ်. • ပိၣ်မုၢ်ကရၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးကျိးအဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ကစီၣ်ကရၢဘၣ်. 	<ul style="list-style-type: none"> • ပမ့ၢ်တသးမံတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအစၢဘၣ်ဒီးပအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢပကတိၣ်ထီၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်ဆူညါတပတီၢ်ဒီးပၤဖျါထီၣ်ဆူတၢ်ကစီၣ်ကရၢ • NGOs ပိၣ်မုၢ်ကရၢတဖၣ် ကဘၣ်ယုသ့ညါပုၤလၢအမၤတၢ်ကစီၣ်လၢအနၢ်ပၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဒ်သိးကနီၤလီၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးဆဲးကျိးဒီးအဝဲသ့ၣ်ကန့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လံာ်သ့းနဲ (၁)

1. တၢ်ဆါဟံၣ်ဒီးကသံၣ်ဝဲလီၢ်တဖၣ်.
2. ဂ့ၢ်ဂီၤအူတၢ်ဆါဟံၣ်လၢပုၤကဟ်ပုၤဆါ (OSCC) အဂီၢ်.
3. တၢ်မၤကွၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့
4. တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး
5. မၤပုၤက့ၤလံာ်ဟ်ဖျါ
  - ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်တအဲၣ်ဒီးလဲၤလၢဟၤကီၢ်အဝဲၤဒေးဘၣ်ဒီးကသံၣ်ဝဲလီၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ကိးန့ၢ်ဝဲဟၤကီၢ်လၢကဟ်လၢအအိၣ်သ့ဝဲလီၢ်.မ့ၢ်သ့ၣ်ကြးမ့ၢ်ဟၤကီၢ်မုၢ်ဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးအိၣ်လၢနီၢ်သးတကၤပလီၤ.
  - ပုၤလၢအဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲဟၤကီၢ်ပိာ်မုၢ်ဒီးပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - ပိာ်မုၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်ကိးသးလၢတၢ်ဂီၤမူ (VDO) အပူၤသ့ဝဲလီၢ်.
  - ကသံၣ်ဝဲၤဒေးပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ကဘၣ်မၤစၢၤပိာ်မုၢ်ဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢအဖိးသဲစး

ကသံၣ်ဝဲလီၢ်တဖၣ်အံၤအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢ

Bangkok ခီၤနီၤ	
1. Medical Faculty and Wachira Hospital	Tel : 02-244 3277-8 Fax: 02 241 4517
2. Klang Hospital	Tel : 02- 2216141-50
3. Taksin Hospital	Tel : 02-4371206
4. Charoenkrung Pracharak hospital	Tel : 02- 289 7000
5. Nongjokk Hospital	Tel : 02- 5431307
6. Luang Por Taweesak	Tel : 02- 4293574-9
7. Lak Krapang Hospital	Tel : 02- 326 7711
Central Region ခီၣ်တဲၣ်ခေၣ်ဒါသးတကၤပုၤ	
1. Phaotharam Hospital	Tel: 032 355 300-15 ext 479,480
2. Ratchaburi Hospital	Tel: 032 327901-8 ext 1307
3. Somdetphraphutthalertla Hospital	Tel: 034 711 248
4. Saraburi Hospital	Tel: 036 316 555/036 222381-2
5. Banmee Hospital	Tel: 036 472 051
6. Pathum Thani	Tel: 02 598 8888

တၢ်အကျိၤအကျဲၤလၢအဟ့ၣ်တၢ်ခဲးအတၢ်ဖျိ “ARM”

NORTHERN REGION (ကသံၣ်ဒိၣ်ဝဲၤဒၢးလၢကလံၤခိးတကပၤ)	
1. Maharaj (Suan dok) Hospital	Tel: 053 947 000
2. Nakronping Hospital	Tel: 053 999 200
3. Chiang Rai Prachanukhro Hospital	Tel: 053 711300
4. Chiangkam Hospital	Tel: 054 451 300-1 ext 316
5. Phayao Hospital	Tel: 054 410 511
6. Praphutthachinnarat Hospital	Tel: 055 219 844
7. Phrae Hospital	Tel: 054 533 500
8. Lamphang Hospital	Tel: 054 223623-31 ext 1200-1,054217045
9. Lue Hospital	Tel: 042811679
10. Uttaradit Hospital	Tel: 055 411064 ext 2149
EASTERN REGION (ကသံၣ်ဒိၣ်ဝဲၤဒၢးလၢမုၢ်ဖျိတကပၤ)	
1. Chon Buri Hospital	Tel: 038 931 000
2. Rayong Hospital	Tel: 038 611 104
NORTHEASTERN REGION (ကသံၣ်ဒိၣ်ဝဲၤဒၢးလၢကလံၤခိးမုၢ်ဖျိတကပၤ)	
1. Khon Kaen Hospital	Tel: 043 337958-9
2. Maharaj Nakhon Ratchasima Hospital	Tel: 044 254990-9
3. Roi Et Hospital	Tel: 043 518 000
4. Udon Thani Hospital	Tel : 042 244 249 : 042 348 248
5. Amnat Charoen Hospital	Tel: 045 511 941-8
SOUTHERN REGION (ကသံၣ်ဒိၣ်ဝဲၤဒၢးလၢကလံၤထံးတကပၤ)	
1. Krabi Hospital	Tel: 075 611212
2. Chumphon Hospital	Tel: 077 503672
3. Thakoapha Hospital	Tel: 076 421770
4. Yala Hospital	Tel: 073 244 711
5. Surat Thani Hospital	Tel: 077 272231
6. Phuket Hospital	Tel: 076 212 950
တၢ်နီၣ်နီၣ် -	ထၢန့ၣ်အါထီၣ်လၢတၢ်လီၤအဂၤတဖၣ်သ့ဝဲလီၤ. လၢန့ၣ်တၢ်ကဝီၤအပူၤကသံၣ်ဝဲၤလီၤမ့ၢ်တအိၣ်နီၣ်တပူၤဘၣ်ဒီးလဲၤတဘျီလီၤဆူပဒိၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်တက့ၢ်.

လံာ်သးခဲ (၂)

ဣၣ်နီၤအူကသံၣ်လၢအဒီသဒၣ်အဟ့ၣ်သး: Emergency contraceptive pill (ECPs)

ဂ့ၢ်ဂီၤအူကသံၣ်ဒီသဒၣ်အဟ့ၣ်သး (ECPs) န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

- (ECPs) န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကသံၣ်အိတခါလၢတၢ်သူအိဖဲန့ၣ်အိၣ်ယုၣ်လိာ်သးဝံၤအလီၢ်ခံ(၇၂)န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤဖဲသးကဒီသဒၣ်အဟ့ၣ်သးလၢန့ၣ်သုတအိၣ်ထီၣ်ဒီးဟ့ၣ်သး (အထီၣ်) တဂ့ၢ်အဂီၢ်လီၤ. တၢ်ကဘၣ်သူအိဖဲန့ၣ်လၢဂီၢ်အူအဆၢကတီၢ် ဝဲလၢတၢ်မၤတရီတပါကထီၣ်အခါမ့ၢ်ဂ့ၢ်,တၢ်အိၣ်ယုၣ်လိာ်သးလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဒီသဒၣ်အနီတမံၤဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖျိၣ်ထွၣ်(condom) သဲၣ်ဖးအခါန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မ့ၢ်ကရၢပာ်ယာ်ကသံၣ်(ECPs) သုလၢကဟ့ၣ်သူပိာ်မ့ၢ်တဂၤလၢလၢဖဲဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်ဂ့ၢ်ကထီၣ်သးအခါန့ၣ်လီၤ.

(ECPs) ဖဲလဲၣ်တကလၢလၢတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီသဒၣ်အဟ့ၣ်သးန့ၣ်လဲၣ်.

- (ECPs) အိၣ်ဝဲခံကလၢလၢအမ့ၢ်(progestin only pills (pops) ဒီး Combined Oral Contraceptives (cocs) န့ၣ်လီၤ.

POPs

(Levonogestrel)န့ၣ်ပုၤယုၣ်ထဲပိာ်မ့ၢ်ဟံၤမိတခါဒီး, ကသံၣ်တဘျီန့ၣ်ကပဲၤသးဒီး (levonogestrel 0.75 mgs န့ၣ်လီၤ.လၢကီၢ်တၢ်တၢ်ပူၤတၢ်ဆါအိၣ်ဖဲအမ့ၢ် (ဖိးစံတုၤန့ၣ်) (postinor) လၢတၢ်အဆံးဆံးဘၣ်ဘၣ်ဖိအပူၤကသံၣ်ကအိၣ်ဝဲခံဖျါလီၤ. ကသံၣ်အဆံးဆံးဘၣ်ဘၣ်တဘျီန့ၣ် အပူၤကမ့ၢ်(၃၅)ဘးလီၤ. အိၣ်အိၣ်အဆိကတၢ်တဖျါလၢ(၇၂)န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤဖဲတၢ်အိၣ်ယုၣ်လိာ်သးလၢအတအိၣ်ဒီးတၢ်ဒီသဒၣ်အနီတမံၤဝံၤအလီၢ်ခံ,အိကဒီးအသိတဖျါဖဲ(၁၂)န့ၣ်ရံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ.

တီၢ်နီၣ်-န့ၣ်အိကသံၣ်အဆိကတၢ်တဖျါမ့ၢ်ဆိဒီးကဲဘျးဒိၣ်တက့ၢ်လီၤ.န့ၣ်မ့ၢ်အိကသံၣ်လၢ(၂၄)န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤကကဲဘျးဝဲ(၃၅)မ့ၢ်ကယၤဒီးန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢ(၇၂)န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤဒီးကကဲဘျးဝဲ(၈၅)မ့ၢ်ကယၤန့ၣ်လီၤ.

COCs

- န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢ(၇၂)န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်ကကဲဘျး(၅၇)မ့ၢ်ကယၤဒီးန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢ(၂၄)န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်ကကဲဘျး(၈၅)မ့ၢ်ကယၤလီၤ.လၢကသံၣ်(COCs)အပူၤပုၤယုၣ်ဒီး(levonor gestrel ဒီးethinyl estradiol ခံခါလၢလီၤ.
- လၢကီၢ်တၢ်တၢ်ပူၤကသံၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဆါအိၣ်ဖဲတၢ်တက့ၢ်လၢ(Pharmacies)ကသံၣ်ကျးကိးဖျါဒီးယုၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ဆါအိၣ်လၢအစ့ၣ် (အစုံ) လီၤ. န့ၣ်ကျးယုၣ်ဂီၢ်အူကသံၣ်ဒီသဒၣ်အဟ့ၣ်သးအံၤလၢ (၇၂) န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤလီၤ. ကသံၣ်တစ့ၣ်(တစုံ)အပူၤကမ့ၢ်(၆၀-၁၀၀)ဘးလီၤ.

တၢ်အကျိၤအကျဲၤအဟ့ၣ်က့ၢ်တၢ်ခဲးအာတၢ်ဖျိ “ARM”

န့ၣ်ကတၢၢ်သံးကွၢ်ကသံးန့ၣ်ဂ့ၢ်ကိၣ်ခေၣ်ဒီသဒၢဟ့ၣ်သးခဲးလၢကတၢၢ်တဲၣ်ကိၣ်ပူၤခဲးလဲၣ်.

ကသံးအံၤညိၣ်န့ၣ်တၢ်သံးကွၢ်အိၤလၢကတၢၢ်တဲၣ်ကိၣ်ခဲးအံၤ(ယၤမ့း(တၢ်)ခု(မၤ)ကန့ၣ်ခူၤ(ခဲ)ခူၤ(န့ၣ်))လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်POF တခါနသံးကွၢ်ဒၣ်(ဖိးစံးထၢၣ်န့ၣ်)သ့ၣ်လီၤ.

မတၢၤသူ (ECPs) ကသံးအံၤသ့ၣ်လဲၣ်.

ပိၣ်မ့ၢ်သးစၢ်တၢ်ကလၢလၢလၢသူ (ECPs) သ့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဆါခဲးအမ့ၢ်ခိၣ်ဆါနးနးကလဲၣ်, သးဂံၢ်ဘါစၢ်တၢ်ဆါဒီး သ့ၣ်ကျိၤအိၣ်တၢ်ဆါမ့ၢ်တမ့ၢ်သူၣ်တၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်သူၣ်ကသံးဒီသဒၢဟ့ၣ်သးအံၤထီၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ဘၣ်

(ECPs) ကသံးအံၤတၢ်မ့ၢ်ခိၣ်ခိၣ်န့ၣ်ခူးခိၣ်ထီၣ်တၢ်ကိၣ်တၢ်ခဲးသ့ၣ်ခိၣ်ဒါ.

တၢ်ကိၣ်တၢ်ခဲးအိၣ်လဲၣ်. ကသံးအံၤအသဟံၣ်ကမၤတၢ်လၢနနီၣ်ခိၣ်ပျံၤအပူၤအမ့ၢ်ဝဲ

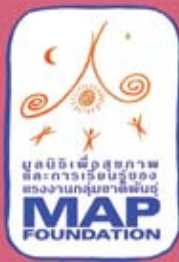
- သးကလဲၣ်
- ဘျီး
- ခိၣ်သ့ၣ်ယံဆါ
- ခိၣ်မူၤ
- လီၤဘျီးလီၤတီၤ
- န့ၣ်ကိၣ်ထီၣ်
- သ့ၣ်ဟဲတဘၣ်လီၤဘၣ်စး
- သ့ၣ်လီၤမၤသ့ၣ်လဲၣ်.

တၢ်ကိၣ်တၢ်ခဲးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤပတူၢ်ဘၣ်အိၤတမ့ၢ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤပတူၢ်ဘၣ်အိၤတယံၣ်န့ၣ်(၂၄)န့ၣ်ရံၣ်ဖဲပ အိၣ်ကသံးခဲးဘျီတဘျီဝဲအခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပတူၢ်ကူၣ်န့ၣ်ဖးတဖၣ်

- ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဒ်သိးကန့ၣ်အိၣ်ဘၣ်ကသံးလၢအဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါ.
- ECPs ကသံးအံၤပတူၢ်လၢပတူၢ်ယုၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ကိၣ်တၢ်ခဲးအမ့ၢ်သးကလဲၣ်ဒီးဘျီး, ဘၣ်ဆၣ်Antiemetic ကသံးအံၤမၤစၢ်လီၤနတၢ်သးကလဲၣ်သ့.
- ဖဲနအိၣ်ကသံး ECPs လၢအပတူၢ်ယုၣ်ဒီး Prostagin အခါသးကလဲၣ်ဒီးဘျီးကစၢ်လီၤလဲၣ်.
- စးထီၣ်အိၣ်ကသံးအံၤလၢ (၇၂) န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤ ဖဲတၢ်မံယုၣ်လိၣ်သးလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဒီသဒၢနီတမံၤဝဲအလီၢ်ခဲးန့ၣ် တက့ၢ်. နအိၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဆိဒီးဂ့ၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်လီၤ.
- နသ့ၣ်မ့ၢ်ဟဲဖဲခဲးန့ၣ်ဒီးတန့ၣ်ဒီးယုၣ်ထီၣ်လၢနကမၤကွၢ်နဟ့ၣ်နသးအဂီၢ်တက့ၢ်. နအိၣ်ကသံးဝဲခဲးန့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤနမ့ၢ်ဘျီးဒီးပုၤလၢအသ့ၣ်ညါကသံးအဂီၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်(experts) ကဟ့ၣ်ကူၣ်န့ၣ်ဒီးသိးနကဆဲးအိၣ်ကသံးအသိတဘျီကဒီးလီၤ.
- နမၤန့ၣ် ECPs ကသံးအံၤဖဲတၢ်ဆါကသံးလီၤ (Pharmacy) သ့ၣ်လီၤ.
- ECPs ကသံးအံၤတဖၣ်ဟဲနသ့ၣ်တဘျီယီဘၣ်. နလုၢ်လၢ(သ့ၣ်ဟဲ)ကဟဲဆိမ့ၢ်တမ့ၢ်ဖဲခဲးန့ၣ်ဒီးညိၣ်န့ၣ်အသိးလီၤ.

MAP Foundation
P.O.Box 7, Chiangmai University, Chiang Mai 50202
Tel/Fax: 053 811 202
E-mail: map@mapfoundationcm.org

လိင်တဘဉ်အံ့ဘဉ်တံးနီၤလိၤကလိၤတံးတဘဉ်ဆါဖျၢအိၤဘဉ်

ISBN. 978-974-604-737-1

Website: www.mapfoundationcm.org